

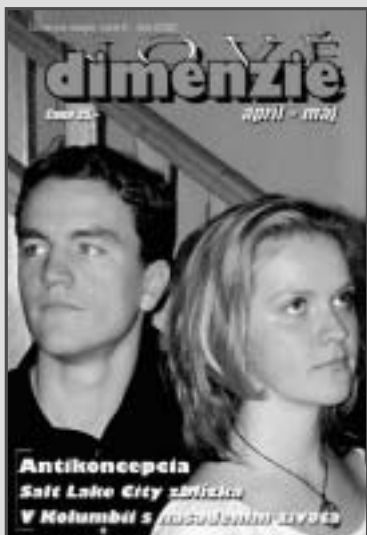
Ahojte!

Tak ako? Máte s kým vyraziť na romantické májové prechádzky? Alebo aspoň májové, keď už nie romantické? Jeden mladý muž mi raz povedal, že nepozná zaujímavejšiu a dôležitejšiu tému na rozhovor, ako sú vzťahy. Je síce pravda, že to bol Talian, a o tí majú záujem o takéto veci takpovediac v krvi, ale nalejme si čistého vína - čo je v živote dôležitejšie ako práve vzťahy? Keď vám tie nefungujú, fungovanie všetkého ostatného vás akosi prestáva tešiť. Nemusí ísť pritom iba o vzťahy partnerské: mne osobne, napríklad, karty v živote poriadne zamiešal vzťah so sestrou, s mamou, s najlepšou priateľkou i nepriateľkou, ani nevraviac o vzťahu k „Bráškovi“ na nebesiach. No ale, keďže Nové dimenzie sú predovšetkým časopisom pre tých, ktorých smer na jednej z najbližších životných križovatiek určí práve fungovanie či nefungovanie vzťahov s osobami s odlišnými chromozómami, práve májové číslo je obohatené o novú rubriku: partnerské vzťahy. V jej prvom príspevku vám naša nová redaktorka Elenka Gajdošíková prezradí, čomu sa treba vyhnúť v čase, keď sa vzťah iba rodí, v jeho počiatkovej (podľa skúsenejších vraj najkrajšej) fáze.

Vzťahmi na vyššej úrovni, respektíve jednej ich dimenzii, sa venujeme aj v Tému čísla. Martinka Brenčíčová v nej spracovala rozličné pohľady na antikoncepciu, ale sčasti aj sexualitu ako takú.

Čiže! Inšpirácie máte dosť, tak rýchlo čítajte, a potom, šup-šup na tie prechádzky. Stavím sa, že aj keď ste práve sami, motá sa okolo vás nejaká osamelá duša z kategórie kráľov a kráľovien bielych tenisiek, tak prečo sa neskúsiť motať spolu? Aspoň v máji.

Zdraví vás,

Nové dimenzie

Kresťanský časopis pre univerzitnú mládež

Vydavateľ: Univerzitné Pastoračné Centrum
bl. Jozefa Freinademetza, Bratislava

Cenzor: Milan Bubák SVD, M.A., M.P.S.

Šéfredaktor:

Lucia Kubošová

Redaktori:

Roman Tarina, Peter Pašuth,
Martina Brenčičová, Zdenka Marková,
Jozef Šoltés, Eva Tináková,
Elena Gajdošíková

Jazyková úprava:

Zdenka Marková

Grafická úprava:

Milan Melicherčík,
Branislav Zumrík

Web editor:

Jozef Šoltés, Branislav Zumrík

Ekonom:

Juraj Kováč

Adresa redakcie:

Nové dimenzie
UPC
Staré Grunty 36
842 25 Bratislava

Tel./fax: 02/ 654 12 236, 0903/377 426

E-mail: dimenzie@dimenzie.sk

URL: <http://www.dimenzie.sk>

Tlač: Vrábel, Dolný Kubín

Registrované na MK SR pod číslom
1953/98. S povolením Arcibiskupského
úradu v Trnave, dňa 14. januára 1999,
č. 55/99.

Obsah

2	úvodník
4 - 7	správy
7	môj názor
8 - 11	na slovíčko s... <i>Pavol Sochuľák</i>
12 - 20	téma čísla <i>Sexualita vs. sex</i> <i>Prirodzené metódy</i> <i>Umelá antikoncepcia</i> <i>Snúbenecká láska</i>
23 - 26	zelená stránka <i>Pastorácia mládeže</i> <i>SDM Toronto 2002</i>
28 - 31	krížom - krážom <i>Salt Lake City</i>
32 - 33	vzťahy <i>Prekážky vo vzťahoch</i>
34 - 35	pánska jazda <i>Autopilot v aute</i>
36 - 37	naše Madony <i>Staré Hory</i>
38 - 39	zamyslenie <i>Pýcha</i>
40	poézia
41	divadlo <i>Nič</i>
42 - 44	recenzie <i>Robert Schuman</i> <i>Babí léto</i> <i>tobyMac</i>
46	relax <i>Vtipy</i> <i>Krížovka</i>
47	infoservis

MLÁDEŽ SVETA PRED PROBLÉMAMI ZAJTRAJŠKA

RÍM - "Mládež dnešnej doby bude musieť riešiť problémy sveta zajtrajška. Svetové dni mládeže v lete v Toronte majú byť stavebným kameňom, ktorý ju pripraví na to, ako zvládnuť tieto výzvy z pozície kresťana," zdôraznil predseda Pápežskej rady pre laikov kardinál James Francis Stafford na tlačovej konferencii v Ríme. Ako veľké výzvy označil kardinál Stafford prekonávanie násilia, globalizáciu, otázky bioetiky a vzťahov medzi mužom a ženou.

Hlavný organizátor Svetových dní mládeže páter Thomas Rosica zdôraznil pokojné spolunažívanie početných kultúr vo veľkomeste Toronto: "Preto je kanadská metropola ako miesto stretnutia mladých kresťanov z celého sveta mimoriadne vhodná," dodal.

Potom informoval, že v súčasnosti sa na toto podujatie už prihlásilo 110 000 mladých kresťanov zo 122 krajín, medzi nimi 40 z Alžírsku a jeden z Afganistanu.

BRAT ROGER U SVÄTÉHO OTCA

VATIKÁN - Brata Rogera z Taizé s niekoľkými bratmi komunity na súkromnej audiencii 14. marca prijal pápež Ján Pavol II. Od začiatku svojho pontifikátu takto pápež prijíma brata Rogera každý rok. Stretnutie, ktoré sa uskutočnilo v srdečnej atmosfére, bolo príležitosťou pre priora ekumenickej komunity, aby vyjadril svoju veľkú vďaku za návrh, ktorý pápež viackrát predložil gréckej ortodoxnej cirkvi: kráčať spoločne k "ekumenizmu svätosti". Pápež Ján Pavol II. tri dni predtým povedal prvej delegácii gréckej ortodoxnej cirkvi v Ríme: "Ekumenizmus svätosti nás nakoniec s Božou pomocou privedie k úplnému spoločenstvu, ktoré neznamená ani pohltenie, ani splynutie, ale stretnutie v pravde a láske."

SVÄTÝ OTEC ODSUDZUJE BARBARKÚ VRAŽDU ARCIBISKUPA

VATIKÁN - Pápež Ján Pavol II. odsúdil v nedeľu 17. marca barbarskú vraždu arcibiskupa Cali v Kolumbii Izaiáša Duartha, ktorého 16. marca zavraždili dvaja najatí vrahovia, keď po zosobášení 70 párov nastupoval pred Kostolom Dobrého Pastiera do auta.

Vrahovia vystrelili na arcibiskupa šesťkrát. Zomrel na následky zranenia po prevezení na kliniku v Cali. Bol známy svojím odporom proti guerílám a pašovaniu drog do tejto krajiny. "Tento veľkodušný pastier zaplatil vysokú cenu za svoje energické vystupovanie za ľudský život a pevný odpor proti akejkoľvek forme násilia," povedal Svätý Otec a potom vyzval Kolumbijčanov, aby naďalej viedli dialóg a vylúčili všetky formy násilia, vydierania a únosov.

BUDÚCE STRETNUTIE TAIZÉ BUDE V PARÍŽI

TAIZÉ - Budúce tradičné Európske stretnutie mladých organizované komunitou Taizé sa uskutoční na konci roka v Paríži. Ako informovalo ekumenické spoločenstvo mníchov, bude sa konať v dňoch 28. decembra 2002 až 1. januára 2003. Posledné stretnutie sa konalo v Budapešti. Zúčastnilo sa na ňom 70 000 mladých ľudí.

EURÓPSKY PARLAMENT PROTI CIRKVÁM A NÁBOŽENSTVU

ŠTRASBURG - Veľmi tesnou väčšinou schválil Európsky parlament (EP) správu s ostrou kritikou cirkví a náboženských spoločenstiev.

V správe, ktorú prijali v Štrasburgu 13. marca - 242 proti 240 hlasom so 42 zdržaniami v hlasovaní, sa okrem iného praniezuje "miešanie sa cirkví a náboženských spoločenstiev do verejného a politického života štátov", ich fundamentalizmus a diskriminačný vzťah k ženám.

Poslanci EP vyškrtli formuláciu, v ktorej sa malo odmietnuť preberanie verejných úloh ako ošetrovanie chorých a vzdelávanie náboženskými spoločenstvami ako "celkom objektívne v protiklade k demokratickému právnomu poriadku Európskej únie". Zavrholi aj formuláciu, podľa ktorej by mali pápež a rumunský pravoslávny patriarcha zmeniť svoj postoj k lesbickým ženám.

Proti návrhu správy sa vyslovili takmer výlučne poslanci kresťansko-demokratickej frakcie EP. Belgická kresťanská demokratka Miet Smets v diskusii kritizovala, že návrh si pletie neprípustným spôsobom miesto cirkví v spoločnosti s náboženským fundamentalizmom.

VATIKÁN OTVÁRA TAJNÉ ARCHÍVY DO ROKU 1939

VATIKÁN - Pápež Ján Pavol II. rozhodol, že od začiatku roku 2003 bude možné nahliadnuť do dokumentov týkajúcich sa Nemecka a obdobia rokov 1922 až 1939 obsiahnutých v Sekcii pre vzťahy so štátmi Štátneho sekretariátu a v Tajných vatikánskych archívoch.

V súčasnosti, nariadením Jána Pavla II. z roku 1984, je možné prezerať dokumenty do roku 1922, do konca pontifikátu pápeža Benedikta XV.

Informovali o tom p. Sergio Pagano B., prefekt Tajných vatikánskych archívov a p. Marcel Chappin SJ správca Historických archívov Štátneho sekretariátu a uviedli, že je to výnimočný postup zo strany pápeža Jána Pavla II., ktorým chce ukončiť nespravodlivé a bezmyšlienkovité špekulácie.

"Rozhodnutie Svätého Otca, "píše sa v správe, "má za cieľ uspokojiť mnohé žiadosti o prístup do dokumentácie Vatikánu, týkajúcej sa významného pontifikátu Pia XI. (1922 - 1939), počas ktorého okrem iných významných vecí... vznikli aj totalitárne štáty a despoticke vlády pred II. svetovou vojnou," píše sa vo vyhlásení.

Keď budú dokumenty Vatikánskych archívov úplne prístupné (v r. 2005), Svätý Otec chce tiež otvoriť prístup do dokumentačných prameňov stykov Vatikánu a Nemecka v období pontifikátu Pia XII. (1939 - 1958), keďže počas jeho pontifikátu prebiehala II. svetová vojna s deportáciami Židov a tragédiou holokaustu.

Na záver vyhlásenie uvádza, že historici si čoskoro uvedomia veľké diela kresťanskej lásky a pomoci pápeža Pia XII. mnohým väzňom a iným obetiam vojny bez ohľadu na ich národnosť, náboženstvo či rasu.

KRÍZA KŇAZSKÝCH POVOLANÍ

VATIKÁN - Pápež Ján Pavol II. si robí veľké starosti pre krízu kňazských povolání: "Ako sa majú mladí ľudia v dnešnej dobe zaujímať o kňazský úrad, keď im dnešní kňazi nie sú žiadnym príkladom," povedal pápež Ján Pavol II. na audiencii pre rímskych kňazov. Informovalo o tom nemecké vysielanie Rádia Vatikán. "Pochmúrnou tvárou a manažérskym postojom mnohí kňazi rozhodne nepovzbudzujú k svojmu nasledovaniu. Keď mladí ľudia vidia, že ich kňazi sa príliš zaoberajú mnohými vecami, stále nariekajú a žalujú sa, avšak modlitbu a svoje vlastné úlohy zanedbávajú - prečo by potom mali byť fascinovaní kňazskou službou?" povedal Ján Pavol II. "Ani modlitba za duchovné povolania sa nesmie stať jednoducho výrazom rezignácie, akoby sme urobili za povolania už všetko a teraz nezostáva nič iné, ako sa modliť. Modlitba nemôže znamenať, že na tento problém delegujeme Boha."

Upokojujúce poznámky, že táto kríza má aj svoje dobré stránky, Ján Pavol II. neuznáva: "Neuspokojme sa s vyhlásením, že nedostatok kňazských povolání sa nahradí intenzívnejším nasadením laikov alebo že je dokonca Božou vôľou, aby sa posilnili laici. Pravdou je pravý opak," zdôraznil Svätý Otec. "Čím viac laikov žije svoje povolania veľkodušne, tým viac kňazov bude potrebných." Potom ešte varoval predtým, aby sme sa s touto krízou zmierili a uspokojili.

POĽSKO: CIRKEV NASADUJE VIAC EXORCISTOV

VARŠAVA - Rastúcim počtom exorcistov reaguje katolícka cirkev Poľska na rozširujúcu sa scénu siekt, okultistov a satanistov v krajine.

"V minulých štyroch rokoch sa počet Cirkvou uznaných vyhánáčov diabla' zvýšil z 12 na 50," povedal varšavský kňaz Andrzej Grefkowicz 14. februára v interview pre poľskú katolícku spravodajskú agentúru KAI. "Na to privolali dokonca učiteľov zo zahraničia. Takmer všetkých 15 diecéz a 26 biskupstiev Poľska má vlastného exorcistu."

V roku 1999 vydal Vatikán pre exorcistov nové smernice. Podľa oficiálnych štatistík existuje v Poľsku okrem katolíckej cirkvi, do ktorej sa hlási 95% Poliakov, ešte 14 ďalších kresťanských cirkví a 139 zaregistrovaných náboženských a sektárskych skupín. Od polovice 90. rokov sa tu objavila okrem toho aj stále sa rozširujúca okultná scéna a stále viac sa množia prípady výčinnov satanistov, ku ktorým patria aj mnohé samovraždy mladých ľudí.

Podľa Grefkowicza privolávajú cirkevných exorcistov nielen ľudia, ktorí sa cítia posadnutí zlými duchmi. O pomoc žiadajú aj osoby, ktoré sa podrobili rituálom uzdravenia, experimentálnej medicíny alebo terapiám s pôsobením energie. Problémy sú zapríčinené aj v Poľsku veľmi silne zastúpenými hardrockovými a death-metalovými skupinami.

MLADÍ ÍRI VERIA V BOHA

DUBLIN - Reprezentačný prieskum uverejnený v poslednom čísle časopisu Doctrine and Life priniesol prekvapujúce zistenie: 95 % mladých Írov verí v Boha a pomerne pravidelne sa modlí.

ŠEŠŤ NOVÝCH BLAHOŠLAVENÝCH V CIRKVI

VATIKÁN - V nedeľu 14. apríla vyhlásil pápež Ján Pavol II. za blahoslavených šiestich rehoľníkov: dvoch Argentínčanov, jednu rehoľníčku z Nikaraguy, jedného kolumbijského kňaza a dvoch talianskych zakladateľov reholí.

Z Nikaraguy prišiel na toto slávenie do Vatikánu prezident Enrique J. Bolanos Geyer, aby sa zúčastnil na blahorečení zakladateľky rehole Márie Romero Meneses (1902-1977). Je prvou blahoslavenou tejto stredoamerickej krajiny.

JÁN PAVOL II. POSIELA HLAVÁM ŠTÁTOV "DEKALÓG" Z ASSISI

VATIKÁN - Mesiac po modlitbovom stretnutí pokoja v Assisi (24. januára) poslal Svätý Otec 25. februára hlavám štátov a vlád sveta list, v ktorom ich oboznamuje s desiatimi predsavzatiami pokoja na Zemi. Toto "Desatoro" vyhlásili predstavitelia svetových náboženstiev na stretnutí, ku ktorému dali podnet teroristické útoky v USA z 11. septembra. Začína sa odsúdením násilia a terorizmu, ktoré odporujú autentickému duchu náboženstiev. V liste pápež Ján Pavol II. vyjadruje presvedčenie, že "týchto desať predsavzatí by mohlo inšpirovať politické a spoločenské konanie svetových vlád". Okrem iného sa náboženský predstavitelia v Assisi zaviazali k tomu, že budú stáť na strane tých, ktorí trpia z dôvodov biedy a opustenosti: "Staneme sa hovorcami tých, ktorí nemajú žiadny hlas, aby sme mohli konkrétne pracovať na prekonávaní takýchto situácií v presvedčení, že nikto nemôže byť šťastný sám."

PRENASLEDOVANIE KREŠŤANOV NA SVETE RASTIE

BERLIN - Prenasledovanie kresťanov na celom svete v minulých rokoch podľa nemeckej Kresťansko-demokratickej únie nabralo rozmery vyvolávajúce starosti. V správe Spolkovej pracovnej skupiny pre ľudské práva nemeckých kresťanských demokratov sa hovorí, že kresťania všetkých vyznaní sú ešte stále diskriminovaní pre svoju vieru:

"Strácajú pracovné miesta, byty, sú zatýkaní, unášani, mrzačení, vraždení, ich chrámy sa pália a domy ničia. Zasadzovanie sa za náboženskú slobodu sa musí stať kľúčovou úlohou nemeckej a európskej politiky, aby sa zlepšila situácia kresťanov v krajinách, ako sú Čína, Sudán a Nigéria," žiada CDU.

Diskriminácia kresťanov stále rastie najmä v islamských krajinách. V Sudáne, Iráne a Saudskej Arábii hrozí moslimom, ktorí sa obrátia na kresťanstvo, zo zákona trest smrti. V Saudskej Arábii prísne sleduje dodržiavanie náboženských zákonov náboženská polícia. V Nigérii sa od zavedenia islamského práva v severných provinciách vyskytujú násilné konflikty medzi kresťanmi a moslimami. Aj v Turecku sú kresťania znevýhodňovaní. V komunistických štátoch východnej Ázie ako sú Čína, Severná Kórea a Vietnam, ale aj Kuba, sú ešte stále početní kresťania nútení žiť v podzemí. Hrozí im šikanovanie a zatýkanie. Ako príklad neštátneho prenasledovania uvádza správa CDU Indiu.

GENOCÍDA POSTIHNUTÝCH NENARODENÝCH DETÍ

MNÍCHOV - V Nemecku sa rodí stále menej postihnutých detí. Poukázala na to bavorská ministerka sociálnych vecí Christa Stewens (CSU) začiatkom februára v Mníchove. Súčasne kritizovala, že sa pri túžbe po deťoch stále viac šíri selektívne myslenie. Potratí sa viac ako 90% detí, u ktorých sa zistí Downov syndrom. Veľké starosti vyvoláva aj nárast u neskorých potratov po 23. týždni tehotenstva. Marburgský zväz uvádza "temné číslo" viac ako 500 takýchto potratov ročne. Ministerka sa vyslovila za to, že je naliehavo potrebné zlepšiť pomoc nastávajúcim rodičom, ktorí sú pri diagnóze postihnutia dieťaťa postavení pred závažné rozhodnutie. "Lekári a psychologické poradne budú musieť lepšie spolupracovať," žiada ministerka.

KLAMNÝ JAZYK BIOMEDICÍNY

FRANKFURT - Pred zavádzajúcim jazykom v diskusii o výskume kmeňových buniek a v biomedicíne varoval frankfurtský filológ Horst Dieter Schlosser. "Médiom jazyka sa riadia myšlienky a pocity," povedal nedávno tento predseda poroty každoročnej voľby "najhoršieho výrazu roka" pre nemeckú katolícku agentúru KNA vo Frankfurte.

"To sa ukazuje, napríklad, keď sa pojmom 'prebytočné embryá' vytvára jazykový systém dvoch tried, pri ktorom sa v jednej skupine embryám priznáva právo na život, kým druhá skupina sa môže použiť ako výskumný materiál a usmrtiť," zdôraznil vedec.

Podľa jeho názoru sú vedci pri presadzovaní formulácií mocnejší ako kritici biomedicíny. Tak sa označením "veda o živote" presadil pekný sympatický pojem pre odvetvie výskumov, ktoré sa vlastne zaoberajú technikou a mŕtvou matériou. "Tu sa teda robí veľká reklama tomuto vedeckému odvetviu, zatiaľ čo pojmy ako biotechnológia alebo génová technika by boli úprimnejšie."

Ešte jasnejšie sa prejavujú záujmy stojace za pojmom "terapeutické klonovanie". Označením "terapeutický", a teda príslubom vyliečenia, sa majú zmierniť námitky obyvateľstva voči technike, ktorá môže zasahovať hlboko do ľudského bytia. Pritom sa všetci zhodujú v tom, že terapie, ak sa vôbec niekedy uskutočnia, sú ešte hrdobou ďalekej budúcnosti.

ČÍNA: VO VÄZENÍ 33 BISKUPOV A KŇAZOV

PEKING - V Číne pokračuje vlna zatýkania biskupov a kňazov "podzemnej" cirkvi vernej Rímu. Vatikánska misijná tlačová agentúra Fides uverejnila zoznam 33 mien predstaviteľov cirkvi, ktorí boli zatknutí, odvlečení do prevýchovných táborov alebo majú domáce väzenie. Ide o biskupov a kňazov, ktorí odmietajú začleniť sa do "Vlasteneckej jednoty čínskych katolíkov".

Aj po prijatí do svetovej organizácie obchodu WTC existuje v Číne stále zatýkanie alebo "prevýchova" katolíkov. Čína dokonca sympatie Západu v súvislosti so spoluprácou pri boji proti terorizmu zjavne využíva na vnútorné čistky.

KREŠŤANIA V SVÄTEJ ZEMI V KATASTROFÁLNEJ SITUÁCII

JERUZALEM - Situácia kresťanov v Svätej zemi je podľa slov švajčiarskeho biskupa Pierra Bürchera katastrofálna a dramatická. "Možno tu pozorovať veľký exodus kresťanov z Betlehema, Beit Jaly a Ramallahu," povedal biskup Bürcher.

Kresťania v Svätej zemi si okrem iného želajú opätovné rozprúdenie pútnickej turistiky, pretože tým sa pomôže celej kresťanskej infraštruktúre v tomto regióne. "Následky úplného zastavenia ciest pútnikov sú predovšetkým pre Palestínčanov katastrofálne. Mnohé rodiny nemajú žiadny iný zdroj príjmov. Pretože nemôžu zaplatiť ani školné na kresťanských školách, je ohrozená aj existencia týchto škôl. Učitelia sú bez príjmov.

Keď nedôjde rýchlo k radikálnej zmene politiky, stratí už aj tak zredukované kresťanské spoločenstvo v Svätej zemi úplne svoju podstatu. Kresťania v tejto oblasti sú veľmi sklamaní tým, že kresťania na západe sa k tragédii Palestínčanov väčšinou nevyjadrujú. Palestínski kresťania majú dojem, že ich západné cirkvi - s výnimkou Vatikánu - nechali padnúť," hovorí biskup Bürcher a varuje, "Bez medzinárodného zásahu neexistuje riešenie konfliktu. Izraelská okupácia palestínskych území sa musí ukončiť a je potrebné vytvoriť nezávislý palestínsky štát. Dokiaľ sa nezrealizujú príslušné rezolúcie OSN, v tomto regióne nebude nikdy pokoj a spravodlivosť."

VZNIKNE NOVÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA NA UPJŠ V KOŠICIACH

SPIŠSKÁ KAPITULA - Na východnom Slovensku - v Košiciach - bude zriadená teologická fakulta v rámci Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Jej základ bude tvoriť Teologický inštitút v Košiciach a v Spišskej Kapitule (ktoré doteraz patria pod UK v Bratislave). Rozhodli o tom biskupi na marcovom plenárnom zasadnutí Konferencie biskupov Slovenska v Spišskej Kapitule.

S MOBILOM DO KOSTOLA

PRAHA - Český mobilný operator Eurotel prejavil záujem zaradiť do ponuky svojho mobilného sprievodcu (súčasť portálu Juice) vyhľadávanie najbližšieho kostola, vrátane informácií o čase konania najbližších bohoslužieb.

ZASADANIE RADY PRE RODINU A MLÁDEŽ KBS

KOŠICE - V dňoch 6. - 7. marca 2002 zasadala v Košiciach Rada pre rodinu a mládež Konferencie biskupov Slovenska (KBS) vo svojich dvoch sekciách. Obidvom zasadaniám predsedal Mons. Milan Chatur, predseda Rady.

Sekcia pre mládež, ktorej členovia sa stretli 6. marca 2002, v rámci svojho programu diskutovala o podnetoch úvodnej prednášky tajomníka sekcie, otca Ondreja Šmidriaka, Súčasná mládež a Cirkev (pozri Zelenú stránku - pozn. redakcie). Biskup Milan Chatur z diskusie k pastoračii mládeže vyzdvihol, že potrebným prostredím pre pastoračiu mládeže je spoločenstvo, v tomto duchu je potrebná výchova kňazov a animátorov, je potrebné hľadať spôsoby, ako naučiť mladých ľudí nielen prijímať, ale aj dávať, angažovať sa, ako prijať bolesť a námahu, akou je realitu života v plnej zodpovednosti za život.

STRETNUTIE O PASTORÁCII MLÁDEŽE V STREDOEURÓPSKOM PRIESTORE

VIEDENĽ - V dňoch 7. a 8. apríla sa v kňazskom arcibiskupskom seminári vo Viedni uskutočnilo stretnutie o pastorácii mládeže v stredoeurópskom priestore. Zúčastnili sa ho zástupcovia zo Slovinska, Maďarska, Česka, Rakúska a Slovenska. V programe si vymenili skúsenosti o pastorácii mládeže, pričom konštatovali prioritu formačných kurzov pre animátorov malých spoločenstiev mládeže, vyčlenenia kňazov pre pastoráciu mládeže, zakladanie centier mládeže a zapájanie laikov do práce s mládežou. Práve v hostiteľskej viedenskej arcidiecéze každé 2 - 3 dekanáty zamestnávajú na čiastočný alebo dokonca plný úväzok pastoračného pracovníka pre mládež. V Čechách má už každá diecéza vytvorené vlastné centrum mládeže určené najmä na formáciu animátorov a na teologických fakultách prebiehajú rôzne kurzy z pastoračnej teológie zamerané mimo iného aj na prácu s mládežou. V Maďarsku organizujú dve celoštátne stretnutia mládeže v priebehu roka a na piatich miestach v krajine prebiehajú dvojročné animátorské kurzy pre asi 150 mladých ľudí. V Slovinsku organizujú jeden a pol ročný kurz o témach z katechizmu. Z aktivít na Slovensku sme vyzdvihli najmä diecézne animátorské kurzy a stretnutia mládeže so svojimi biskupmi, diaľkové doplnujúce štúdium teologickej fakulty Trnavskej univerzity zamerané na pastoráciu mládeže, celoslovenský časopis pre animátorov Natanael a dlhodobý pastoračný plán pre mládež na Slovensku. Potešilo nás, že v rovnakom termíne ako v nitrianskej diecéze sa aj na trinástich miestach v Rakúsku uskutoční modlitbové stretnutie za budúcnosť cirkvi. Hovorili sme aj o účasti mládeže na stretnutí katolíkov z ôsmich stredoeurópskych krajín, ktoré je naplánované na 22. - 23. 5. 2004 v rakúskom Mariazelli. Organizátori aj zúčastnení sa zhodli na potrebe každoročne organizovať takéto stretnutie vo Viedni.

zo zdrojov KBS

Môj názor...

Slovenská spoločnosť sa pomaly uberá k voľbám, jednak k parlamentným a jednak do miestnych zastupiteľstiev. A ja stále častejšie počujem v našej kresťanskej pospolitosti vetu: "Keď sa tam nedostanú tí naši, tak potom sa nedivme, keď to ovládnu tí druhí." Kto sú však vlastne "tí naši"? Žeby kresťania? Z čisto štatistického pohľadu, pri 84 % zastúpení kresťanov v populácii Slovenska, by v akomkoľvek parlamente, či miestnom zastupiteľstve mali byť spomedzi každej päťice poslancov štyria kresťania. Povrchný pohľad na predné lavice pri rôznych slávnostných svätých omšiach prenášaných televíziou tomu síce nasvedčuje, ale realita je "trochu" iná. V mnohých oblastiach platia ešte staré komunistické zákony (napríklad tzv. potratový zákon), v iných pre zmenu "vdaka" novým zákonom prosperujú mafiáni a tunelári, rastie korupcia a nezamestnanosť, rodiny (najmä tie s väčším počtom detí), starí či chorí sú na okraji záujmu. Ako je možné, že to "tí naši" dopustia?! Jedine že by "tí naši" neboli tak úplne naši, či presnejšie povedané Kristovi (teda kresťania)... Možno je to kritériami, podľa ktorých "tých našich" posudzujeme: chodenie do kostola, nadštandardný počet detí či práca v podzemnej cirkvi za komunizmu. Sú totiž nepostačujúce. Ja nepovažujem za "našich" ľudí tých, ktorí Kristove/kresťanské ideály zapredajú za poslanecké, či ministerské kreslo. Nepovažujem za "našich" tých, ktorí svoje funkčné obdobia namiesto služby verejnosti využívajú na službu svojej rodine ("fleky" v dozorných radách či štátnych podnikoch, štátne objednávky). Za hlboko nemorálne považujem branie úplatkov (či v modernom jazyku provízií), aj keď sa následne časť z nich použije na podporu evanjelizácie či kresťanskej tlače. Za nedôstojný považujem fakt, že kresťan nedokáže v politike podporiť iného kresťana v dobrej veci, lebo musí dať prednosť svojej politickej strane či vládne alebo opozičnému bloku. Toto všetko je výsledkom našej nečinnosti, keď sme si blahosklonne mysleli, že "tí naši", ktorí sa po odovzdaní moci komunistami v roku 1989 dostali do politiky, to vyriešia. Ich dvanásťročná bilancia je jasným dôkazom, že sme sa mýlili. Žiaľ, stratili sme veľa času a rýchle a účinné riešenia asi ťažko nájdeme. Ale účelom tohto stĺpčeka nie je, aby sme prepadli beznádeji. Čo keby skúsilo každé živé kresťanské spoločenstvo (farnosť, hnutie, pastoračné centrum, stretko...) nájsť medzi sebou jedného, či niekoľkých ľudí so živou vierou, pevným charakterom a ochotou obetovať svoj čas a energiu pre dobro ostatných? Čo keby sa toto spoločenstvo pokúsilo pomôcť a podporiť tohto človeka pri kandidovaní vo voľbách do miestneho či mestského zastupiteľstva na post poslanca, či dokonca starostu, alebo primátora, každopádne na tej najnižšej úrovni správy vecí verejných? Pomoc by mohla spočívať pri hľadaní tej najvhodnejšej možnosti kandidatúry (či už ako nezávislý, alebo cez kandidátku niektorej politickej strany), pri predvolebnej kampani, finančne, modlitbou a, samozrejme, vhodnou propagáciou vo svojom okolí. Pokiaľ je takéto kresťanské spoločenstvo naozaj živé, má vplyv na stovky až tisíce ľudí, a takáto akcia nemusí skončiť bez úspechu. Výsledkom by mohlo byť už na konci tohto roka niekoľko stoviek kresťanov v miestnych zastupiteľstvách, o pár rokov podobný počet v regionálnych parlamentoch a o 5 - 10 rokov niekoľko desiatok poslancov v NR SR, o ktorých budeme môcť pokojne povedať, že sú to naozaj tí naši, ktorí dokážu preniesť evanjeliové posolstvo aj do verejného života. Možno to potrvá trochu dlhšie, možno nie všetci, ktorých podporíme, uspejú, možno niektorí neodolajú pokušeniam moci. Ale za pokus to určite stojí.

Roman Tarina

Nebolo dosiaľ filozofa, ktorý by vedel trpezlivo znášať bolenie zubov.

W. Shakespeare

S nasadením života

"V Kolumbii zajali slovenského kňaza a misionára z rehole verbistov Pavla Sochuľáka. Povstalci v nedeľu zastavili autobus smerujúci od hôr k hlavnému mestu Bogota a okrem misionára uniesli aj ďalších ľudí. Za akciou zrejme stojí Národná oslobodzovacia armáda." Táto správa vzbudila v septembri na Slovensku veľký ohlas. Do povedomia slovenskej verejnosti sa začala dostávať vzdialená Kolumbia, nepoznaná tragédia občianskej vojny a v konečnom dôsledku i práca misionára. Tvrdá, nebezpečná, s nasadením života.

Pavol Sochuľák (33) pochádza z Novote na Orave. Do Kolumbie odcestoval po štúdiách za kňaza v Bratislave a nemeckom St. Augustine.

Kedy v tebe dozrelo rozhodnutie stať sa misionárom?

Rozhodnúť sa pre povolanie je veľmi dlhý proces, chvíľu to trvá, kým sa človek rozhodne, aby vstúpil do rehoľnej spoločnosti a zasvätil svoj život misii. Ťažko by som označil niektorý zážitok za výnimočne oslovujúci, skôr to bolo formovanie života, viaceré stretnutia. Láska k duchovnému vo mne vždy bola. Mne však nestačilo zostať na Slovensku a pracovať tu ako kňaz. Čosi chýbalo k tomu, aby som bol šťastný, aby som sa našiel v živote. Zahraničné misie boli v čase pred revolúciou veľmi exkluzívne a výnimočné. Veľa sa o nich nehovorilo. Ja som informácie získaval prostredníctvom mojej sester-nice, ktorá je tiež misionárkou. Podarilo sa jej emigrovať ešte za komunistov do Talianska. Lenže zbierať informácie a dosiahnuť rozhod-

nutie sú dve rozličné veci. Človek má predsa určité ciele, plány, stretáva ľudí... Misie, to znamená odísť preč, všetko opustiť, a to nie je také jednoduché.

Uvedomoval si si od začiatku, že to bude rozhodnutie na celý život?

To záleží od toho, ako dlho bude človek žiť...

Zmysel pre humor ti po všetkých твоjich zážitkoch nechýba. Rozhodol si sa pre misie, kedy prišlo rozhodnutie pre Kolumbiu?

Vždy som mal záujem o Latinskú Ameriku - Brazíliu, Argentínu, Ekvádor. Keď som sa rozhodol, chcel som krajinu, v ktorej sú možnosti pracovať s ľuďmi. Či už je to v meste, v pralese, na rieke či v horách. Aby som mal možnosť byť s ľuďmi, v bezprostrednom kontakte s pôvodným obyvateľstvom, aby som spoznal iné kultúry. Keď prišiel čas rozhodnutia a mali sme si zvoliť krajinu, na prvé miesto som si napísal Brazíliu. No a druhá, taká "rezervé" krajina bola Kolumbia. O Kolumbii som nemal skoro žiadne správy. Táto provincia sa veľmi nerozvíjala, prispeli k tomu i vojenské problémy. Kvôli tomu sa tam nikto nehlásil. Takže keď som si napísal Kolumbiu, automaticky som ju dostal. No vôbec som s tým nerátal. Prvé dva dni boli pre mňa šokom, potom som sa s tým postupne zmieril. Nemal som totiž ani veľa času rozmýšľať. Prišla vysviacka, prax, noví ľudia, veľa práce. Čas mi ubehol veľmi rýchlo. Dostal som víza, letenku, sadol som do lietadla a začal nový život.

Ako sa ti podarilo aklimatizovať v cudzom štáte?

V Kolumbii nebol nikto zo Slovenska. To mi veľmi pomohlo, čo sa týka jazyka. Človek je sám, tak je prinútený študovať. Asi po dvoch týždňoch môjho pobytu v Kolumbii sa uskutočňovali medzištátne priateľské futbalové zápasy medzi Slovenskom a Latinskou Amerikou. S Kolumbiou sme hrali tiež. Prvýkrát v živote som videl hrať slovenské národné mužstvo. Prehrali sme jedna nula, vlastným gólom. Počas zápasu som zbadal jednu slovenskú vlajku. Cez prestávku som vyhľadal jej majiteľa, a tak som

sa zoznámil s jednou Slovenkou, ktorá žije v Kolumbii. Zoznámila ma tiež so svojím priateľom, ktorý študoval na Slovensku a vie veľmi dobre po slovensky. Odvtedy som už nebol sám.

Prvé týždne si teda strávil štúdiom španielčiny v Bogote. Aké je hlavné mesto Kolumbie?

Bogota bola pre mňa "suchá". To mesto je totiž veľmi kozmopolitné. Je centrom všetkých národov - žije v ňom veľmi veľa zmiešančov, vyhnančov, utečencov, vojenských dezertérov. Nemajú žiadnu identitu. Sú chladnejší. Chýbala mi tam latinská mentalita. V Bogote som strávil prvých šesť týždňov. Potom nasledovali vianočné prázdniny. Cez prázdniny ma poslali do Medellinu - najslávnejšieho drogového mesta na svete. V Medelline to bolo úplne iné. Bol som na fare, mal som svojich farníkov. Skupina mladých ľudí ma hneď po príchode vtiahla do svojich kruhov. Začal som s nimi pracovať, dostával som sa do ich pastorie.

Chodieval som do okrajových štvrtí, do ktorých obyčajný človek ani nevkráča. Nuž bolo to zaujímavé, ani som nevedel poriadne po španielsky, ale ľudia sa tešili, najmä deti, boli radi, že sa im ktosi venuje. Aj ja som bol rád, že som spoznával krajinu. Medellín je krásne, slnečné mesto, nazýva sa i mestom večnej jari. Tak som i ja prežíval v Medelline slnečné chvíle môjho pobytu v Kolumbii.

Kedy si začal pracovať v pralese?

Po štúdiu španielčiny, pobytoch v Bogote a Medelline som bol v podstate pripravený na prácu v teréne, čo znamenalo v pralese. Dedinky, osady alebo lazy v pralese boli úplne odlišné než mesto. Prales to sú hady, komáre a partizáni. Keď som bol na cestách po jednotlivých osadách, spával som v lese, rozťahol som si karimatku, natiahol na seba sieť proti komárom a nocľah bol vybavený. V džungli cesta neexistuje, prepravovali sme sa po rieke, čo so sebou prinášalo mnoho nebezpečných zážitkov. No chodiť po lese je ešte nebezpečnejšie z hľadiska nákazy. Vďaka veľmi vysokej vlhkosti sa infekcia rýchlo šíri. Stačí malá ranka a infekcii nič nebráni. Mne takto postihla nohy, musel som sa liečiť, a tiež uši. Markantný rozdiel medzi pralesom a mestom tvorili samotní obyvatelia. V mestách prevažovali bieli, v pralese som sa stretával s černochochmi a Indiánmi. Nebolo jednoduché priblížiť sa k týmto úplne rozdielnym kultúram. Náš vzťah bol vlastne založený na postupnom budovaní vzájomnej dôvery.

Občianska vojna v Kolumbii

V Kolumbii už 37 rokov zúri občianska vojna, v ktorej proti sebe stoja ľavicoví povstalci, ultrapravicové polovojenské oddiely a armáda. Boje si vyžiadali už 200 000 ľudských obetí, prevažne civilistov. Obeťami únosov sú každoročne stovky osôb. Za posledných desať rokov zahynulo vyše 40 000 ľudí a každý rok si bratovražedná vojna vyžiadala tisíce obetí.

Vojsko národného oslobodenia (ELN) a Revolučné ozbrojené sily Kolumbie (FARC) patria k najvýznamnejším povstaleckým skupinám. Obidve sú ľavicové, bojujú proti vládnej armáde a paramilitaristom. Ak im ide o spoločný cieľ, dokážu sa spojiť, no vzápätí bojujú medzi sebou. V začiatkoch ich ideológií bolo úsilie potláčať korupciu politikov, v súčasnosti sa akákoľvek ideológia bojov rozplynula. Takmer štyridsaťročná občianska vojna sa stala pre obyvateľov Kolumbie samozrejmosťou. V rámci vojny sa rozlišujú pokojnejšie a búrlivejšie obdobia bojov. Ako provokujúci faktor k rozduchaniu nepokojov pôsobil i teroristický útok v New Yorku a vo Washingtone. K výsledkom zintenzívnenia nepokojov patrili i únos slovenského misionára. Pôvody konfliktu však možno nájsť už v období pred troch rokov. Vláda v roku 1998 vytvorila bezpečné útočisko pre najväčšiu ľavicovú povstaleckú skupinu FARC. Povstalci z ELN žiadali podobnú bezpečnostnú zónu a chceli, aby im vláda odstúpila demilitarizovanú zónu na severe krajiny. Tak vznikla pátová situácia, ktorá bola sprevádzaná vzájomnými prepadmi, útokmi a únosmi. Predstavitelia kolumbijskej vlády a ľavicových povstalcov sa po štyroch mesiacoch nepokojov dohodli na obnovení mierových rozhovorov a implementácii prímeria. Riešenie krízového vojnového stavu je však stále v neohľadne.

Je to zaiste slabosť ukazovať niekomu, že strata nás bolí.

Molière

Aká bola tvoja pracovná náplň?

Hlavnou náplňou misionára je evanjelizácia. Putoval som z dediny do dediny, navštevoval ľudí, slúžil sväte omše. Bola to pre nich vždy výnimočná slávnostná udalosť. No mojou úlohou, okrem pastorácie, bola často i základná zdravotná starostlivosť, výchova, vzdelávanie. S gramotnosťou je to u ľudí v pralese rôzne. Možnosť naučiť sa čítať a písať majú všetci, no nie všetci ju využívajú. Za vyššie vzdelanie sa už platí a nie je dosiahnuteľné pre hocikoho. Jeden z mojich projektov sa zaoberal práve starostlivosťou o vzdelanie.

Z Nemecka mi poskytli peniaze, tie som použil na zaplatenie štúdia nadaným deťom a mládeži, ktorí mali záujem ďalej študovať. Tento projekt ma veľmi výrazne priblížil k obyvateľom. Veď som vlastne pracoval pre ich deti. Ďalším projektom, ktorý sa stretol s veľkým záujmom, bolo premietanie filmov. Kúpil som si premietačku a celá dedina mala kul-

túrnu zábavu. Pre deti som zohnal filmy o vzniku sveta, a takouto nenáročnou formou som uplatňoval i katechézu. Mladí, tí zas chceli pozerať najnovšie filmové trháky. Nebolo vždy jednoduché uspokojiť ich žiadosti. A starší si tiež prišli radi pozrieť nejaké filmy. Vo výchove v pralese je úplne zanedbaná otázka morálky a sexuálnej výchovy. Dievčatá vo veku 12-13 rokov sa stávajú úplne bežne mamičkami. Keď ostane partner pri nich, je to výnimočný prípad. Chlapci sa totiž v tejto otázke necítia zodpovední. Dostať dievča znamená pre nich symbol sily a dominantnosti. Potom jednoducho odídu do pralesa k vojakom. Tie mladé dievčatá - mamičky - tým veľmi trpia. Ale takýto stav je v pralese normálny. Neexistuje rodinná morálka. Mojou najdôležitejšou úlohou však zrejme bolo vnášať do dedín pokoj. Misionár v dedine znamenal určité uvoľnenie napätej situácie, keďže tieto osady sú pod neustálym dozorom svojich okupantov.

Služba kňaza je všade rovnaká; v Kolumbii aj na Orave.

Necítil si strach?

Misionár má určitú autoritu vyplývajúcu z jeho povolania. Nás a pracovníkov Červeného kríža vojaci rešpektujú, alebo by aspoň mali rešpektovať. Závisí to aj od osobného vzťahu a budovania vlastnej autority. Život v pralese plnom partizánov je otázka diplomacie, správne voleného slova, činu. Trvalo mi, kým som sa naučil, ako mám s ozbrojencami jednať. Trvalo, kým som si zvykol na pravidelné prehliadky. Hocikedy, keď ma stretli ozbrojené skupiny, z hociktorej revolučnej organizácie, nasledovala

prehliadka - doklady, poverenia, kontrola všetkých papierov. Povstalci ma sprevádzali aj pri mojej pastoračnej činnosti po dedinách. Báli sa, či aj ja nie som náhodou špión, alebo či sa nekontaktujem s inými špiónmi. Prítomnosť ozbrojencov v mojej spoločnosti mi na dôveru veľmi nepridávala. Ľudia sa báli, nemohli za mnou prísť a zdôveriť sa mi.

Vojaci videli, počuli. Mnohokrát sa stalo, že som objavil čerstvý hrob alebo mŕtvolu mladého človeka. Kto to je? Ten a ten. Čo sa stalo? Zranil sa, zomrel. To bolo všetko, čo som z nich dostal. Báli sa. Vojaci sa však naučili rešpektovať ma. Keď

som s nimi vyjednával, vždy boli ochotní rokovať. Raz zistili, že majú v dedine špióna. Na výstrahu ostatných ľudí z dediny potrebovali niekoho usmr-

Občas bolo i veselo.

tiť. Našli si potencionálneho páchatela a chceli ho zabiť. Celú noc som s nimi rokoval a presviedčal ich, aby ho nechali nažive. Bolo pre nich nesmierne dôležité pomstiť špionáž a zároveň vystrašiť ostatných ľudí, aby sa o niečo podobné nepokúšali. Nadránom ho však po dlhých diskusiách prepustili. Človek si akoby časom zvykne na neustále napäté prostredie. Keď žije v štáte, v ktorom je vojna, inak sa to nedá. Zvykol som si na masakre v dedinách, zvykol som si prebúdzat sa na rozkazy vojakov, ktorí stáli s puškami nad mojim lôžkom. Človek v tomto smere postupne akosi otupie.

A čo to tvoje zajatie?

V septembri sa napäté vzťahy medzi vládou a ostatnými vojenskými skupinami ešte vyostri. Vykopali vojnovú sekeru a začali útočiť na všetko a na každého. Ja som sa prepravoval autobusom, ktorý prepadli. Zobrali troch rukojemníkov, medzi inými aj mňa. Začal som s diplomatickým odporom, ale keď na vás miera samopalom, tak sa vyjednávať nedá.

Pomáha ti viera v Boha?

Keď som zo zajatia vyviazol živý, mnohí, ktorí ma videli, hovorili: "Teba ten Boh musí mať rád."

V Kolumbii je vojna už vyše 40 rokov. Prednedávnom sa vojnové podmienky ešte zhoršili. Nie si deprimovaný z toho, že to nemôžeš zmeniť, nemôžeš pomôcť?

Ale ja predsa môžem pomôcť. Čo je úlohou kňaza, misionára? Kolumbijčania v nás vidia nádej, pomoc, možno i určitý druh osvety. Naša práca je postupná transformácia, výchova ľudí. Nejde však o generácie, iba o jednotlivcov. Generácie totiž vychováva vojenské prostredie, ktoré je veľmi silné. Štyridsať rokov vojny je v ľuďoch tak zakorenených, akoby to bola prirodzená súčasť života a vývoja spoločnosti. Veď mnohí by bez vojny už ani nevedeli žiť. Nevedia pracovať. Vojna vytvorila bezprávny, svojím spôsobom anarchistický štát. Ak niečo potrebujú, tak si to ukradnú. Tak isto je to s pestovaním koky. Vláda to môže zakazovať. Lenže mnohým táto droga sprostredkúva výborný zárobok. Oni nemajú vôbec záujem o to, aby sa niečo zmenilo.

Teraz si už tri mesiace na Slovensku. Vrátiš sa?

Neviem. Bezprostredná práca s ľuďmi mi veľmi chýba. Keď som odišiel, cítil som sa ako vytrhnutý zo života. Za obdobie môjho pôsobenia som si už získal dôveru ľudí, rešpekt vojakov. Moje projekty boli úspešné, kto vie, čo je s nimi teraz. Moji predstavení v Kolumbii ma volajú späť. Potrebujú človeka s mojimi skúsenosťami. Ale inak sa človek rozhoduje, keď ide do niečoho neznámeho, ako keď sa má vrátiť na miesto, ktoré pozná, so všetkými tými zážitkami... Je to krásna a zaujímavá práca... Ale nič tam nie je isté... A mne sa ešte nechce zomrieť...

Eva Tináková
foto: archív P. Sochuláka

Ďalší Slovák v Kolumbii

Od marca 2002 je v Kolumbii aj Roman Pecháček SVD, (27) z Nemšovej. Tesne pred odchodom sme sa ho spýtali:

Vybral si si Kolumbiu ako svoje misijné pôsobisko sám?

Mal som ju ako tip. My si totiž predtým, ako sa definitívne rozhodneme, píšeme tri krajiny, no a ja som mal namierené do Ekvádoru alebo Paraguaja a Kolumbiu, priznám sa, som si dal len tak - na okraj, a práve tú som dostal. Takže, bol som trochu prekvapený, a až potom som tú krajinu začal poznávať. Uznal som, že aj tam treba ísť, zvlášť keď je to krajina, kam sa každý "nehrabe."

Čoho sa najviac obávaš?

Obávam sa situácií, ktoré asi nebudem očakávať. A obávam sa situácií, ktoré budú ohrozovať môj život a moje zdravie...

Ako tvoj postoj k misii v Kolumbii ovplyvnili udalosti okolo únosu Pavla Sochuláka?

Predtým som sa tešil, že v Kolumbii je aj iný Slovák. Písali sme si, tešil som sa, že tam budeme spolu. Ten únos sa však vyvinul tak, že on sa vrátil na Slovensko a ja tam teraz budem sám, takže som sa trochu zľakol. Naľakala ma však aj situácia, že mne sa to môže stať tiež - nemusí, ale môže. Istý čas som tým bol zaskočený, vyrovnával som sa s tým, ale teraz viem, že treba ísť. Aj on mi vrazil, že treba.

Ako na správu o tvojom odchode reagovali tvoji rodičia, pred únosom Pavla Sochuláka a ako po ňom?

Moji rodičia to nesú veľmi ťažko. Tým pádom aj ja. Vzhľadom na nich, nie až tak na seba. Aj pred tým prichádzali z Kolumbie nejaké negatívne správy, ale teraz je to ešte horšie. Takže, chce to čas, aby sa s tým vyrovnali aj oni.

Slovo na rozlúčku?

Iní prežili, aj ja prežijem... Napokon, mnohí ľudia mi potvrdili, že tam, kde idem, je zaslúžená misia a o to predsa ide...

Čas robí svoje. A ty, človeče?

St. J. Lec

Sexualita verzus sex

"Naliehavo žiadam obhajcov umelých metód plánovania rodičovstva, aby zvážili následky. Akékoľvek používanie týchto metód skončí pravdepodobne rozpadom manželstiev a voľnou láskou."

Máhátma Gándhí, 1925

"Skúsme a presvedčme sa, aký dobrý je Pán..." Život s Bohom je dobrodružstvo. Kto však Bohu nedovolí vstúpiť do všetkých svojich komnát, nemôže pocítiť plnosť jeho darov a milostí. Jednou z komnát, ktoré sa kresťanskí manželé obávajú Bohu otvoriť a pozvať ho ďalej, je intímny život (strach z počatia neplánovaného dieťaťa, neznalosť a nedôvera v prirodzené metódy plánovania rodičovstva). Pohlavný styk má byť aktom lásky, v ktorom sa manželé jedinečným spôsobom otvárajú jeden druhému a navzájom sa dávajú v najplnšom výraze dôvery, prijatia a lásky, akého je človek schopný. Mal by vyjadrovať vzájomný sľub celoživotného zväzku a byť nevysloveným obnovovaním manželskej zmluvy. Pocit sexuálnej rozkoše je Bohom určený na to, aby bol spojený s aktom symbolizujúcim sebadarovanie. Môžeme povedať, že tento pocit je spojený s radosťou, ktorú má Boh, keď vidí žiť kresťanských manželov denno-denne vzájomnú, starostlivú lásku, ktorá je právom manželskou láskou.

Ľudská sexualita je aj napriek dôsledkom dedičného hriechu posvätným tajomstvom, ktoré si zasluhuje hlbokú úctu. K sexualite neodmysliteľne patrí aj plodenie, ktoré nemožno od seba nikdy oddeliť. Plodnosť sa chápe ako spolupráca manželov so Stvoriteľom na odovzdávaní nového života.

Odmietnutím Božieho daru plodnosti človek v podstate odmieta Boha, ktorý ho stvoril a stavia na jeho miesto modlu. Touto modlou je neobmedzená sexuálna rozkoš bez zodpovednosti. Odstránenie potreby sebaovládania podporuje rast žiadostivosti, ktorá vyháňa lásku a ohrozuje manželstvo. Matka Tereza to myslela vážne, keď hovorila: "Antikoncepcia ničí lásku." Deti preto nikdy nedávala adoptovať manželom, ktorí používali antikoncepciu. Vo Washingtone v roku 1994 povedala: "Používaním antikoncepcie manželé ničia svoju moc darovať život. Tým obracajú pozornosť sami na seba, a tak v sebe ničia dar lásky. V milovaní musia

muž a žena obracať pozornosť jeden na druhého (čo sa deje v prirodzenom plánovaní rodiny), a nie sami k sebe (k čomu dochádza pri používaní antikoncepcie). Len čo je životaschopná láska ničená antikoncepciou, veľmi ľahko nasleduje potrat. Chudobní ľudia sú skvelí. Môžeme sa od nich naučiť mnohému krásnemu. Raz k nám prišla jedna chudobná žena, aby nám poďakovala, že sme ju naučili, ako prirodzene plánovať rodinu. Povedala nám: "Vy, ktorí žijete chudobným životom, ste tí najlepší, naučili ste nás prirodzenému rodinnému plánovaniu, pretože to nie je nič viac, ako len sebaovládanie v láske navzájom." To, čo povedala táto žena, je pravda. Chudobní ľudia možno nemajú čo jesť, nemajú kde bývať, ale sú nádherní svojím bohatstvom ducha."

foto: autorka

Ako oddialiť počatie dieťaťa?

Mnoho manželských párov odďaľuje počatie dieťaťa kvôli lepšiemu spoznaniu sa alebo z ekonomických či iných dôvodov. Táto "rodinná politika" je súčasťou zodpovedného plánovania rodičovstva.

"Z vážnych dôvodov môžu manželia chcieť zrodenie svojich detí oddialiť... musí sa však overiť, či ich želanie nie je plodom sebecka a či je v súlade so správnou veľkodušnosťou zodpovedného rodičovstva. Okrem toho usporiadajú svoje správanie podľa objektívnych mravných meradiel."

(Katechizmus katolíckej cirkvi (KKC) 2368)

Existujú dva základné spôsoby, ako sa vyhnúť narodeniu dieťaťa. V prvom využíva manželský pár plodné a neplodné dni v ženskom cykle, rešpektuje ich a v plodnom období nemá pohlavný styk. Tento spôsob sa označuje ako prirodzené plánovanie rodičovstva (PPR). Potom je tu druhý spôsob - umelá antikoncepcia (kontracepcia). Vo svojej podstate je jej cieľom zabrániť spojeniu spermie a vajíčka, a preto ku styku môže dôjsť kedykoľvek, aj uprostred plodného obdobia. Antikoncepciou sa človek snaží manipulovať s ľudskou prirodzenosťou a kontrolovať plodnosť, ktorú chce vypínať a zapínať (väčšinou vypínať) ako elektrické svetlo. Zdravá plodná žena ide k lekárovi a žiada antikoncepciu, ktorej pôsobenie má narušiť normálnu zdravú funkciu jej reprodukčného systému tak, že bude aspoň dočasne neplodná. Paradoxné pritom je, že za chorobu sa považuje plodnosť a nie neplodnosť.

Jedným z najdôležitejších kritérií pri výbere metódy regulácie počatia je spoľahlivosť metódy, ktorá sa dá vyjadriť z rôznych pohľadov a rôznymi indexmi. Najbežnejším vyjadrením spoľahlivosti metódy je Pearl Index (tehotenské číslo). Čím je toto číslo nižšie, tým je spoľahlivosť vyššia.

Tento index vyjadruje počet pôvodne neplánovaných otehot-

není v priebehu jedného roka užívania tej-ktorej metódy pri prepočte na 100 užívateľiek. Pokiaľ sa pozrieme na indexy jednotlivých metód, nikdy nenájdeme nulu. To znamená, že žiadna metóda v skutočnosti nie je stopercentne účinná. Metódy prirodzeného plánovania rodičovstva, rovnako ako antikoncepcia, znižujú počet neželaných počatí, nikdy ich ale úplne nevylučujú. Pohlavný styk v plodnom období, i tzv. chránený, môže viesť k počatiu dieťaťa.

Martina Brenčíčová

foto: Tony Frič

Ak je niektorá žena verná svojmu mužovi, je to zo zlomyselnosti k tomu tretiemu.

O. Wilde

Metódy prirodzeného plánovania rodičovstva

foto: janka

Dr. Gabriele Wlokaová, nemecká gynekologička, hovorí: "Ako každá iná ženská lekárka v našej krajine som vyštudovala, zvolila si svoje povolanie a vo svojom povolaní predpisovala antikoncepciu. Po určitých udalostiach sa môj názor zmenil. Tabletky som celkom vedome vysadila a začala som sa viac spoliehať na svoj organizmus a na seba samú. Začala som si viac všímať svoj cyklus. Postupne som prichádzala na to, že žena môže byť nezávislá od rôznych chemických prípravkov, že so svojim cyklom možno veľmi dobre žiť a veľmi dobre vypočítať dni plodnosti. Vďaka tomu som sa naučila viac akceptovať samú seba a, predovšetkým, začala som byť hrdá na to, že som žena. Od toho času sa stalo ešte niečo. Samozrejme, že to má rôzne dôvody, ale jeden z nich je určite aj vysadenie antikoncepcie. Ja som našla vieru. Doteraz som verila len v samú seba. Hľadala som lásku a objavila som, že existuje Boh, ktorý je osobným Bohom. Je tu Boh, ktorý ma chce, ktorý ma pozná a ktorý ma pozval žiť tento život. Boh, ktorý sa so mnou rozpráva, ktorý ma má rád a ktorý má pre mňa v tomto živote úlohu."

Z etického a zdravotného hľadiska sú najvýhodnejšie metódy, založené na využívaní neplodných dní počas menštruačného cyklu. Tieto metódy vychádzajú z poznatku, že vajíčko je po ovulácii schopné oplodnenia iba 6 - 12 hodín (podľa mnohých odborníkov až 24 hod.), pričom spermia je schopná oplodniť ho počas 24 - 48 hodín (niektorí odborníci udávajú 3 - 5 dní).

Prvým priekopníkom prirodzeného plánovania rodičovstva bol Dr. W. Tyler Smith, ktorý roku 1855 prvýkrát popísal cervikálny hlien a jeho vzťah k pohybu spermií. Lekárke Mary Putnam Jacobiovej patrí prvenstvo za presný popis zmien bazálnej teploty (1876) v priebehu menštruačného cyklu. Tieto vedomosti sa v polovici minulého storočia stali základom Knaus - Oginovej kalendárnej metódy, ktorá však nebola veľmi spoľahlivá. Súčasné prirodzené plánovanie rodičovstva stojí na dvoch metódach: symptotermálnej a billingsovej.

Symptotermálnu metódu na Slovensku šíri spoločnosť Liga pár páru a Billingsovú ovulačnú metódu spoločnosť Donum Vitae.

Podľa MUDr. Zuzany Laukovej by ideálna metóda prirodzenej regulácie mala byť jednoduchá, neškodná, spoľahlivá, lacná, čo sa týka nákladov na použitie aj vyučovanie, ale aj ľahko dostupná. Má rešpektovať ľudskú dôstojnosť a má byť v súlade so svedomím ľudí rôznych kultúr a náboženstiev. Má byť použiteľná na dosiahnutie i na vylúčenie počatia. Má byť vhodná aj pre negramotné páry, ktoré žijú v zlých sociálnych a ekonomických podmienkach. Mala by poskytovať záruku bezpečnosti pri želaní vyhnúť sa počatiu bez ohľadu na to, či žena má plodnú fázu alebo nie. Z toho vyplýva, že má byť použiteľná vo všetkých fyziologických okolnostiach reprodukčného života vrátane dojčenia a menopauzy. Nesmie znehodnocovať prirodzený priebeh sexuálneho aktu nepríjemným či zdraviu škodlivým spôsobom, musí byť vhodná pre duševný a duchovný život manželov a má prispievať k upevneniu manželského spoluzitia vrátane telesného sexuálneho vzťahu.

Liga pár páru

Liga pár páru na Slovensku je národnou pobočkou materskej organizácie The Couple to Couple League International (CCLI) so sídlom v Cincinnati, ktorú založili roku 1971 manželia John a Sheila Kippleyoví. Manželom ponúka prirodzenú a spoľahlivú alternatívu k umelej antikoncepcii (aj keď prirodzené plánovanie rodičovstva je viac ako len určitá technika na zabránenie tehotenstva) a v prípade, že sú veriaci, pomáha im v praxi naplniť morálne učenie encykliky Humanae vitae v oblasti ľudskej sexualit. V roku 1998 bol tejto organizácii priznaný poradenský status pri Ekonomickej a sociálnej rade OSN a pre svoju činnosť má osobitný súhlas Svätej stolice. Liga pár páru vyučuje symptotermálnu metódu, t. j. rozoznávajú plodnosti podľa príznakov: bazálnej teploty, hlienu krčku maternice a zmien na krčku maternice. Ide o zatiaľ najspoľahlivejší spôsob určovania plodných a neplodných dní. Pearlov index sa pri tejto metóde pohybuje okolo 1.

Podľa **Jozefa Predáča**, štatutára Ligy pár páru na Slovensku, prirodzené metódy plánovania rodičovstva, ktorých súčasťou je aj symptotermálna metóda, nie sú teóriou, ktorú chce Cirkev vyskúšať na manželoch, ale životný štýl, ktorého pozitívny vplyv na manželstvo, rodinu, ale aj spoločnosť je viditeľný a potvrdený každodenným životom už desaťročia.

Kedy by mali dievčatá začať s pozorovaním príznakov plodnosti?

Jednoznačne už na strednej škole, a to z dvoch dôvodov: Antikoncepcná mentalita propagovaná časopismi typu Bravo, reklamou v TV a rádiách podáva mladým antikoncepcný spôsob života. Je im jedno, či majú 13 alebo 15 rokov. V škole sa hovorí len o technike, ako neotehotnieť. Chýbajú pozitívne informácie o našej sexualite, o tom, že sexualita je dar. Druhým dôvodom je, že čím skôr začnú rozumieť svojej plodnosti, tým jednoduchšie to pre ne bude v budúcnosti.

Robíte kurzy po celom Slovensku. Majú snúbenci záujem učiť sa prirodzené metódy plánovania rodičovstva?

Pri snúbeneckých náukach robíme anonymnú anketu o tom, aké metódy regulácie počatia chcú v manželstve používať. Približne 80 percent párov, ktoré pred oltárom mali povedať sebe a Bohu svoje "áno", odpovedalo, že budú používať antikoncepciu. Medzi najčastejšie dôvody uvádzali, že prirodzené metódy plánovania rodičovstva sú nespoľahlivé a s učením Cirkvi sa nestotožňujú. Čo má kňaz hovoriť do ich sexuálneho života? Na potrat by nešli, ale za určitých vážnych okolností ho pripúšťajú (zdravotné problémy matky, ohrozený život matky, znásilnenie, postihnuté dieťa). Na druhej strane nás mladí ľudia - snúbenci, ale predovšetkým manželia z rôznych kútov Slovenska sami pozývajú, aby sme pre nich urobili kurz STM. Z našich desaťročných skúseností vieme, že miera záujmu o prirodzené metódy konkrétneho páru odzrkadľuje mieru ich vzťahu k Bohu.

O symptotermálnej metóde sa hovorí, že je nanič, keď má žena zvýšenú teplotu (napr. chrípka alebo iné ochorenie), kojí dieťa alebo musí v noci niekoľkokrát vstávať k dieťaťu, čím sa teplota mení.

Symptotermálna metóda je založená na troch príznakoch (bazálna teplota, hlien krčka maternice, zmeny na krčku maternice). Keď sa nedá spoľahnúť na teplotu, zostávajú ešte dva príznaky. Keď sa objaví chrípka alebo iné ochorenie s horúčkou, manželia sa orientujú podľa ostatných príznakov plodnosti. Totiž každý z nich, posudzovaný samostatne, má svoje slabé stránky, svoje obmedzenia, a preto je veľmi užitočná kombinácia viacerých príznakov plodnosti.

Ako prebieha výučba symptotermálnej metódy?

Výučba prebieha formou kurzu, ktorý sa skladá zo štyroch 2 - 2,5 hodinových prednášok. V úvodnej prednáške sa poslucháči môžu okrem praktickej výučby metódy oboznámiť aj s dôvodmi, ktoré vedú manželov k PPR, aby mali správnu motiváciu na jeho používanie, a tým nielen väčší úspech s metódou, ale aj väčšie požehnanie v rodine. V kurze sa ďalej preberá fyziológia ženského organizmu kvôli lepšiemu pochopeniu a vysvetleniu ženskej plodnosti, učí sa pozorovanie a hodnotenie príznakov a na ich základe určovanie plodných a neplodných období. Preberá sa aj problematika nepravidelných cyklov, pomoc na dosiahnutie tehotenstva, ekologické kojenie a návrat plodnosti po pôrode. Precvičuje sa taktiež praktické hodnotenie známok normálnych a výnimočných cyklov.

Kontakt:

Ing. Jozef a Simona Predáčovci
Slovenskej armády 15
95 301 Zlaté Moravce
tel.: 037-64 21 426
jozef.predac@lpp.sk

www.lpp.sk

Donum Vitae

Donum Vitae (v preklade dar života) je občianske združenie, ktoré má vo svojom programe ochranu ľudského života, školenie lektorov a výučbu billingsovej ovulačnej metódy. Bolo založené v roku 1991 a medzi jeho predstaviteľov patria lekári Štefan Horváth, Miroslav Mikolášik, Marián Mráz SJ. Donum Vitae spolupracuje so svetovým centrom World Organization of Ovulation Method Billings (WOOMB). Autormi billingsovej ovulačnej metódy sú manželia Dr. John a Evellyn Billingsovci, ktorí v 80. rokoch niekoľkokrát navštívili Slovensko a vyškolili prvých slovenských lektorov.

Billingsova ovulačná metóda je životným štýlom, v ktorom sa manželia v jednote, slobode a láske rozhodujú a plánujú počet detí a vekový odstup, v akom ich chcú počať. Ponúka manželské dobro a vzrastanie v láske.

Podstatou Billingsovej (hlienovej) metódy je porovnávanie vylučovania hlienu, ktorý žena pociťuje na vonkajších rodidlách ako vlhkosť v období ovulácie. Metóda vychádza z toho, že v priebehu menštruačného cyklu sa mení množstvo a charakteristika hlienu, ktorý produkujú žľazy krčka maternice. Plodná fáza začína, keď sa objavia prvé známky vlhkosti pošvového vchodu. Vylučovanie hlienu začína priemerne 6 dní pred ovuláciou. Tento príznak je podmienený zmenami hladín hormónov v krvi.

Spoľahlivosť tejto metódy je pomerne vysoká. Pearlov index je 1 - 2. Podľa výskumov Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) účinnosť Billingsovej metódy dosahuje až 97,8 %, ak sa používa presne.

Dr. Beverly Smithová - MacMillenová z Mississipi: "Ľudia praktizujúci antikoncepciu sa pozerajú na tehotenstvo ako chybu. Potom prirodzene odznie veta: Tak to nejako napravíme (potratom). Prirodzené plánovanie rodiny je úplne iná záležitosť. Periodická zdržanlivosť je pozitívna. Myslím si, že manželia len využívajú pravidlá a cítia toto: Tehotenstvo síce neplánujeme, ale pokiaľ nastane, prijmem ho. Keď je to nutné - z ekonomických, zdravotných, či už nejakých iných dôvodov - je pozoruhodné, ako starostlivo zostavujú grafy a dokážu udržiavať záznamy svojho prirodzeného cyklu. Myslím si, že pokiaľ sa využíva prirodzené plánovanie, je vitalita manželstva omnoho väčšia. Manželia musia komunikovať o tejto téme. Čas, keď môžu byť spolu, záleží na cykle plodnosti ženy a stáva sa tak jedinečným, spoločne pripravovaným zážitkom.

Ak sa sklame v láske muž, ostane starým mládencom, ak sa sklame žena, vydá sa.

Vauvenargues

O Billingsovej ovulačnej metóde (BOM) sme sa porozprávali s manželmi Ladislavom a Máriou Fülöpovcami z Bratislavy.

Billingsova ovulačná metóda považuje hlien krčka maternice za základný príznak plodnosti. Ako sa dajú na jeho základe určiť plodné a neplodné dni menštruačného cyklu?

Slovo "ovulačná" dáva dôraz na najdôležitejší okamih v cykle ženy vzhľadom na plodnosť. Na rozdiel od slova "menštruačný", ktoré s plodnosťou vôbec nesúvisí. Na základe každodenného pozorovania hlienu krčka maternice a jeho dynamického vývoja, vie žena určiť, v ktorej fáze cyklu sa nachádza. Je to jednoduchá metóda na používanie aj vyučovanie a nevyžaduje si žiadne pomôcky.

Kedy by mali dievčatá začať s pozorovaním? Ako dlho trvá, kým si žena osvojí princípy BOM?

Dievčatá by mali začať spoznávať svoj vlastný obraz plodnosti v 15-16 rokoch. V každom prípade však podstatne skôr, ako sa vydajú a začnú viesť pravidelný pohlavný život. Prirodzené plánovanie rodičovstva je ako viazanie šnúrok. Malé dieťa to vníma ako zložitý a chaotický proces, v dospelosti už ani nevieme, že si ich viažeme. Ženy sa podľa našich skúseností naučia princípy BOM v priebehu troch menštruačných cyklov. Každá žena je však originálna a originálny je aj jej menštruačný cyklus. Preto musí spoznať samú seba.

Je BOM vhodná pre každú ženu?

Áno, BOM je vhodná pre každú ženu, v každom období jej fertilného veku. Niektoré ženy si volia symptotermálnu metódu, pretože sa domnievajú, že im poskytuje väčšiu istotu. Metódy prirodzeného plánovania rodičovstva pomáhajú manželom poznávať nielen to, ktoré dni sú neplodné, ale pomocou nich môžu presne určiť aj najlepšie obdobie pre počatie dieťaťa.

Koľko lektorov na Slovensku učí BOM?

Vyškolili sme vyše 300 lektorov, niektorí robia prednášky a poradenskú činnosť, iní pracujú na školách s mladými. Mnohí sa však k činnosti nedostanú, pretože nenachádzajú odozvu vo farnosti. Mnohí kňazi si neuvedomujú dôležitosť čistoty v manželskom živote, ktorý priamo súvisí s duchovným životom. Aký pohlavný život vedú manželia, to sa odrazí nielen na ich vzťahu, ale aj na celej rodine a, samozrejme, aj na ich deťoch.

Ako prebiehajú vaše kurzy?

Vyškolení lektori vysvetlia metódu na jednej prednáške. Kto má záujem, môže prísť na konzultácie. Dôležité je pochopiť princíp, naučiť sa pravidlá a každodenne si robiť krátky záznam o stave hlienu.

Centrá Billingsovej ovulačnej metódy na Slovensku

Banskobystrická diecéza:

MUDr. Štefan Horváth
Malkovického 9, 034 01 Ružomberok
Tel: 044-4323970,
e-mail: horvathstefan@nextra.sk

Bratislavsko-trnavská arcidiecéza:

Ing. Ladislav Fülöp a Ing. Mária Fülöpová
Bullova 3, Bratislava
02-64288546, fax: 02-64366660,
e-mail: dv@sodigem.sk

Nitrianska diecéza:

RNDr. Martin Čelko a Mgr. Alica Čelková
Smreková 5, 010 01 Žilina
Tel. - fax - odkazovač: 041-5683085,
0905-233386 (Martin), 0905-415021 (Alica)
e-mail: ecodico@nextra.sk

Košická arcidiecéza, prešovská eparchia a košický exarchát:

MUDr. František Orlovský
1. mája 4, 064 01 Stará Ľubovňa,
tel. doma: 052-4321049
e-mail: orlovsky@npspl.sk

Rožňavská diecéza:

MUDr. Peter Lauko
Pavlovova 2340/6, 058 01 Poprad
Tel. - fax - odkazovač: 052-7731330 (domov)
052-7734248 (práca), 0905-385816
e-mail: laukopeter-billings.sk

Spišská diecéza:

MUDr. Zuzana Lauková
Pavlovova 2340/6, 058 01 Poprad
Tel. - fax - odkazovač: 052-7731330
Poradňa pre zodpovedné rodičovstvo,
L. Svobodu 3782/67, 058 01 Poprad
Tel. - fax - odkazovač: 052-7734247,
stála telefonická služba 0905-284412
e-mail: laukovazuzana@billings.sk

www.billings.sk

-martina-

Umelá antikoncepcia

Hormonálna antikoncepcia

V dnešnej dobe je najrozšírenejšou metódou antikoncepcie hormonálna antikoncepcia. Obsahuje kombináciu estrogén-progestín alebo čistý progesterón.

Účinok hormonálnej antikoncepcie

Potlačenie ovulácie - keď má žena ovuláciu, hormóny uvoľňované z hypofýzy, podmozgovej žľazy, stimulujú jej vaječníky k dozrievaniu a uvoľneniu vajíčka. Kombinovaná tabletky obvyčajne preruší uvoľňovanie týchto hypofyzálnych hormónov, čím sa z vaječníkov neuvoľní žiadne vajíčko a dôjde k zamedzeniu otehotnenia. Keď žena nemá žiadne vajíčko schopné oplodnenia, je chemicky sterilná.

Zahusťovanie cervikálneho hlienu v krčku maternice sťažuje alebo úplne zamedzuje pohyb spermií. Pred ovuláciou produkuje krček maternice (cervix) tekutý hlien, v ktorom sa spermie pohybujú smerom k vajíčku. Hlien súčasne zabezpečuje výživu spermiám, čím im umožňuje prežiť v krčku maternice do ovulácie. Tento hlien následkom antikoncepcie (pôsobenia progestínu) hustne, čím bráni spermiám v pohybe.

Zamedzenie zahniezdzenia (nidácie) oplodneného vajíčka v maternici. Ďalším dôležitým aspektom plodnosti je proces budovania výstelky maternice a jej výživy. Vajíčko sa po oplodnení zahniezdi v maternicovej výstelke, z ktorej dostáva podporu a výživu. Progestínová zložka kombinovanej tabletky a hlavne progestínová minitablétka spôsobujú stenšovanie a vysušovanie vnútornej výstelky maternice, ktorá nie je schopná podporiť zahniezdzenie oplodneného vajíčka.

Zmeny vo vaječníkoch. Progestín znižuje schopnosť vajíčkovodov napomáhať pohyb vajíčok od vaječníkov smerom k maternici. To môže spôsobiť, že oplodnené vajíčko nedosiahne včas maternicu, aby sa mohlo úspešne zahniezdiť.

Ako najväčšia prednosť z pohľadu užívateľiek je vysoká spoľahlivosť, jednoduchosť použitia a možnosť liečebného účinku. Z liečebných dôvodov sa predpisujú niektoré typy preparátov pri liečbe cýst na vaječníkoch, silného a bolestného krvácania, na zlepšenie vzhľadu pleti, pri liečbe akné. Predpokladá sa zníženie výskytu rakoviny vaječníkov, rakoviny maternicovej sliznice a priaznivý vplyv pri nezhubnom ochorení prsníkov. Spoľahlivosť preparátu je veľmi vysoká (PI - 0,5), ale pri bežnom používaní, keď sa do štúdie zahrňuje aj nespoľahlivosť a zábudlivosť užívateľiek, sa spoľahlivosť znižuje (PI 1,1 - 13,2)

Užívanie hormonálnej antikoncepcie je však spojené s nezanedbateľnými rizikami a mnohými nežiadúcimi účinkami. K najčastejším patria: napätie v prsníkoch, zmeny telesnej hmotnosti, zmeny nálady, poruchy libida, žalúdočné problémy, ovplyvnenie zrážania krvi a z toho plynúce nebezpečie žilných trombóz (uzavretie priechodnosti ciev), špienie v priebehu celého cyklu, vzostup krvného tlaku a poruchy obličiek. Pokiaľ sa pri užívaní hormonálnej antikoncepcie vyskytnú veľké bolesti hlavy, odporúča sa pilulky okamžite vysadiť. Rizikovým faktorom pri hormonálnej antikoncepcii je fajčenie.

Britky žalujú farmaceutické firmy za neinformovanie o rizikách antikoncepcie

Súdny proces, v ktorom vyše sto Britiek a ich rodín žaluje farmaceutické firmy pre sekundárne účinky antikoncepcie tzv. tretej generácie, sa začal v marci v Londýne. Tabletky sa dostali na trh koncom 80. rokov. Stovky z nich sú doživotne postihnuté, vyhlásil na úvodnom pojednávaní advokát obžaloby lord Brennan. Ten zastupuje aj ženy, ktoré v dôsledku zdravotných komplikácií po užití novej antikoncepcie zomreli. Žalovanou je firma Schering, ktorá v roku 1987 na trh uviedla Femodene, firma Wyeth za produkt Minulet (1988) a Organon Laboratories, ktorá od roku 1981 predáva prípravok Marvelon a Mercilon začala do lekární distribuovať v roku 1989. Antikoncepcia tretej generácie predstavuje v porovnaní s prípravkami druhej generácie zvýšené riziko trombózy, tvrdí advokát žalujúcej strany. Podľa neho mali byť pacientky a ich lekári varovaní pred nežiaducimi účinkami, čo sa však nestalo. V prípade, že by si firmy splnili svoju povinnosť upozorniť na možné komplikácie, klientky by sa po porade s lekárom rozhodli pre antikoncepciu druhej generácie alebo inú formu ochrany pred počatím. Rôzne štúdie od roku 1995 koštovali, že riziko trombózy je u žien, ktoré užívajú antikoncepciu tretej generácie, mierne zvýšené. Na celom svete žije 100 miliónov žien, ktoré sa chránia pred počatím užívaním antikoncepčných tabletiiek.

(SME)

Vnútromaternicové teliesko

Vnútromaternicové teliesko sa zavádza do maternice bezprostredne po menštruácii. Je najčastejšie z plastu, niekedy pokryté čiastočkami medi alebo progestínu. V maternici môže ostať až 5 rokov, žena však musí absolvovať povinné lekárske kontroly. Mechanizmus účinku ešte nebol úplne objasnený. Teliesko v maternici vytvára tzv. aseptický zápal, ktorý pohlcuje spermie. Mužské pohlavné bunky by teda nemali preniknúť k vajíčku a nemalo by dôjsť k počatiu. Tento účinok však nie je veľmi spoľahlivý, pretože dochádza k nežiadúcim tehotenstvám. Pod vplyvom aseptického zápalu je maternica "nehostinná" pre počaté dieťa, ktoré sa chce v maternici usadiť, čím dochádza k potratu. Za najväčšiu prednosť z pohľadu užívateľiek sa pokladá vysoká spoľahlivosť telieska a okrem niekoľkých návštev u lekára sa "nemusia o nič starať". Pri jeho používaní však často dochádza k infekciám, hlavne v oblasti vajíčkovodu, čo vedie k uzatvoreniu vajíčkovodov, a tým k sterilite. Vyskytujú sa menštruačné poruchy, predovšetkým bolestivá, dlhá a silná menštruácia, vznik panvového zápalu, pretrhnutie maternice pri zavádzaní. Pokiaľ dôjde k tehotenstvu, dochádza asi v 50% k spontánnemu potratu, mimomaternicovým tehotenstvám a vo väčšine ostatných prípadov sa teliesko porodí zároveň s placentou.

Sterilita

Sterilita u muža i ženy je chirurgicky prevedená konečná metóda regulácie pôrodnosti. U žien sa prestrihnu a podviažu vaječníky, prípadne sa vsunú do maternice a pod. U mužov sa vypreparujú a podviažu semenovody. Ani táto metóda však nie je stopercentná a dochádza k mimomaternicovým tehotenstvám. Keďže je táto metóda konečná, mnoho párov po čase zákrok ľutuje a s odstupom niekoľkých rokov si praje mať dieťa. Sterilizácia nemá vplyv na potenciu alebo libido, ale často sa objavujú psychické problémy.

Bariérová antikoncepcia

(kondóm - mužská, diafragma - ženská)

Bariérová antikoncepcia bráni spojeniu spermií a vajíčka. Prezervatív je veľmi nespoľahlivou "ochranou" proti počatiu, ale aj infikovaniu AIDS. Mnohí odborníci ho porovnávajú s ruskou ruletou. Bol zaznamenaný zvýšený výskyt rakoviny prsníka, pretože nedochádza k prirodzenému kontaktu ejakulátu so stenou pošvy. Tým nedochádza k zapojeniu dôležitých látok z ejakulátu do nervovej - hormonálnej reakcie pri pohlavnom vzrušení ženy. Ako komplikácia pri používaní sa uvádza aj alergia na materiál.

Spermicidy

Masti, krémy, spreje, čípky a antikoncepčné peny sú veľmi nespoľahlivé. Znižujú pohyblivosť spermií alebo ich likvidujú. Používajú sa ako doplnková koncepcia, najlepšie v spojení s bariérovými metódami, pretože ich spoľahlivosť je veľmi nízka (PI 20). Ako vedľajší účinok môžu spôsobiť rôzne alergie a nepriaznivé prostredie v pošve môže podporovať vznik infekcií.

Prerušovaná súlož

Krátko pred ejakuláciou sa "preruší" priebeh pohlavného styku a k uvoľneniu semena dochádza mimo tela ženy. Jeho nevýhodou je narušenie plného odovzdania sa jedného druhému. Pri dlhodobých užívateľoch tejto metódy je podľa niektorých štúdií možný vysoký výskyt vysokého krvného tlaku v nasledujúcom tehotenstve. Rovnako i rakovina prsníka, pretože nedochádza k prirodzenému kontaktu ejakulátu so stenou pošvy. Tým nedochádza k zapojeniu dôležitých látok z ejakulátu do nervovej - hormonálnej reakcie pri pohlavnom vzrušení ženy. Spoľahlivosť je ovplyvnená skúsenosťou muža, obvyčajne je však veľmi nízka (PI 8 - 20).

- martina -

Bilancia antikoncepcie a jej následky

Za čo "vďačíme" antikoncepcii posledných 30 rokov?

Moderná antikoncepcia umožnila liberalizáciu sexuality v zmysle oddeľovania sexuality a plodenia. Sexualita sa stala konzumným artiklom číslo 1. A našla svoje miesto aj mimo manželského spoločenstva. Veková hranica u mladistvých pre prvé sexuálne kontakty drasticky klesla. Lekári nemajú problém predpísať 13- či 14-ročným dievčatám hormonálnu antikoncepciu.

Umelý potrat sa stále používa ako zabezpečenie proti zlyhaniu antikoncepcie.

Nárast sexuálne prenosných chorôb, šírenie AIDS.

Promiskuita, rozpad manželstiev.

Všeobecne neprijateľné spôsoby sexuálneho správania manželov

Sigmund Freud hovorí: "Perverzný je každý pohlavný styk, pri ktorom sa vyslovene vylučuje počatie. Počatie detí je prirodzeným účelom pohlavného styku nutným pre zachovanie ľudstva. Úmyslene vylúčenie možnosti počatia znamená zneuctiť pravú povahu pohlavného aktu".

foto: autorka

Je neprípustné používať neprirodzené formy regulácie pôrodnosti. Toto zahrňuje antikoncepčné tabletky, vnútromaternicové telieska, kondómy, pesary a akékoľvek drogy, chemické prípravky (spermicídy), alebo mechanické pomôcky, ktoré majú zabrániť ovulácii alebo pohybu spermií. Ostatné formy antikoncepcného správania sú taktiež v rozpore s Božím stvoriteľským plánom. Sem patrí prerušovaná súlož, vzájomná a individuálna masturbácia. Do tejto skupiny patrí tiež necking, petting a každá podobná forma telesných dotykov až do stavu, keď ktorýkoľvek z manželov zámerne dosiahne orgazmus mimo kontext kompletného genitálno-genitálneho styku.

Manželská cudnosť, čistota v priebehu plodného obdobia nie je to isté ako predmanželská čistota...

John F. Kippley

(viac sa dočítate v materiáloch Liga Pár páru)

Tvorivá zdržanlivosť

Všetko má svoj čas a svoju chvíľu

každé úsilie pod nebom...

Svoj čas má objímať sa,

svoj čas má zdržať sa objatia.

Kazateľ 3, 1.5

Chceme sa s vami podeliť o úvahy a nápady, ako premeniť zdržanlivosť plodnej fázy z neprekonateľnej prekážky na niečo pozitívne, možno dokonca radostné.

Jedným z kľúčov úspešného zachovania tvorivej zdržanlivosti je záväzné rozhodnutie. Znamená to, že nepôjdete vo svojej telesnej intimitate tak ďaleko, aby ste boli v nebezpečí straty sebakontroly. Rovnako to znamená, že v plodnej časti cyklu nebudete čítať zmyselné romány a dráždivé časopisy, pozeráť erotické filmy alebo relácie. Pán Boh chce, aby vaše manželstvo bolo čisté a chce vám pomôcť žiť podľa svojej vôle. *"Boh je verný. On vás nedovolí skúšať nad vlastné sily, ale so skúškou dá aj schopnosť, aby ste mohli vydržať."* (1 Kor 10,13).

Manželská čistota musí byť vašou vôľou - preto je potrebné záväzné rozhodnutie. Ale čo je to rozhodnutie? Znamená to byť celou svojou bytosťou presvedčení, že to, čo robíte, je správne a že chcete jednať správne za všetkých okolností. Pokiaľ ide o nás, zistili sme pri spätnom pohľade, že keď sme sa takto rozhodli pre manželskú čistotu, prestali sme robiť veci, ktoré predtým nášmu vzťahu škodili. Spoločná ochota znášať ťažkosti periodickej zdržanlivosti za všetkých okolností náhle premenila plodnú fázu z obdobia bolesti a niekedy pocitu viny na zážitok, ktorý bol radostný.

Pri tvorivej zdržanlivosti je veľmi dôležité duchovné spojenie. Právě manželstvo, to nie sú len dvaja ľudia, ktorí spolu žijú, to je muž, žena a Boh. Aby bolo úspešné, treba vybudovať pevný duchovný vzťah jedného s druhým a Bohom.

Dobrá žena muža inšpiruje, vtipná ho zaujme, krásna ho očarí, ale súcitná ho dostane.

V. Hugo

Napriek tomu, že sme boli obaja zvyknutí pravidelne sa modliť, modlitby v kostole boli spočiatku jediné, ktoré sme hovorili spoločne. Teraz sme zistili, že nám unikali veľké Božie dary, pretože sme si ako manželia neurobili čas na spoločnú modlitbu. Pán Boh nám dal dar plodnosti spojením našich rozdielnych, ale vzájomne sa dopĺňajúcich tiel. Nemohlo by duchovné spojenie manželov - spoločná modlitba - byť rovnako plodné duchovným spôsobom? Veríme, že áno. Keď sa ako manželský pár spojíme v modlitbe, môžeme prežiť duchovnú jednotu, ktorá je svojím spôsobom rovnako uspokojujúca ako telesné spojenie. To je dar - milosť manželstva. Keď tento dar prijmeme a používame ho, objavíme nový obohacujúci aspekt v našom spoločnom živote a vo vzťahu k Bohu.

Aj telesné spojenie patrí k tvorivej zdržanlivosti. Naliehavo vám radíme, aby ste sa v plodnom období nesnažili jeden druhému vyhybať, ako to niektorí z nás skúšali. Keď majú manželia zvládnuť zdržanlivosť plodného obdobia, je telesný kontakt nutný. Keď pochopíte, že držať sa za ruky, okolo ramien, pohladenie a platonické objatie sú spôsoby význania lásky, ale nemusia byť vždy pozvaním do postele, prešli ste kus cesty k úspešnému zvládnutiu periodickej zdržanlivosti. Tí šťastnejší z vás, ktorí prežili svoje dvojenie cudne, môžu teraz znovu prežívať radosť zo vzájomného objatia, ktoré nevycholilo orgazmom. Tí, ktorí takéto šťastie nemali, sa budú radosť z príležitosti učiť sa byť nielen milencami, ale i priateľmi.

Citové spojenie je to, čo zväčša chýba manželom, ktorých manželstvo je v kríze a rozpadá sa. Práve tento základný prvok manželského

vzťahu je veľmi posilňovaný používaním PPR. Keď sa zo vzťahu vytráca romantika, manželský život je obmedzený len na telesné prejavy lásky, život sa postupne mení a z manželov sa stávajú cudzí ľudia. Zistili sme, že namiesto toho, aby sme ticho trpeli, cítili sa nepochopení, nemilovaní a ľutovali sa, teraz spolu hovoríme (to je nápad) a stále hlbšie spoznávame jeden druhého. O niekoľko mesiacov sme si všimli, že sa nám vracia to niekdajšie vzrušenie z dôb prvého zoznámenia, keď sme spolu začali chodiť. Znova sme sa zamilovali. Keď budete spolu hovoriť o svojich pocitoch v plodnej fáze (a neškodí to samozrejme aj inokedy), aj keď budú záporné, začínajte prosím vždy slovami: "Mám pocit...", nie "Mal by si..." Uvidíte, že sa do vášho manželstva začne vracieť romantika a budete zažívať radosť.

Oscar a Susan Staudtovci

Téma čísla je zostavená z materiálov: Liga pár páru (www.lpp.sk), Donum Vitae, Katolícka cirkev a sexuálna výchova (kniha), P. Hudák: Ďakujem, že si (kniha), T. Žitňanská: Moralita prirodzenej (periodickej) zdržanlivosti a umelej antikoncepcie (diplomová práca).

Za spoluprácu a trpezlivosť ďakujem aj Márii Mojzešovej (Katedra medicínskej etiky SPAM), manželom Fülöpovým, Jozefovi Predáčovi a za rady môjmu manželovi Marekovi.

Pripravila Martina Brenčíčová

foto: janka

Ženy nie sú nikdy pri sebe, a preto chcú, aby ani muži neboli pri sebe, ale pri nich.

K. Kraus

Snúbenecká láska

Ako sa pripraviť na prijatie sviatosti manželstva a uchovať si jedinečný dar čistoty v snúbeneckom a manželskom vzťahu? Je ťažké definovať kritériá vzťahu, podľa ktorého by človek mohol bezpečne doplávať do prístavu šťastia. Na otázku, aké sú hranice snúbeneckej lásky, odpoviem zjednodušene a veľmi nedokonalou v troch bodoch:

Prvá podmienka: čistý bozk

Bozk musí byť čistý, to znamená bez žiadostivosti. Vášnivý bozk opája. Človek vtedy stráca zábrany aj kontrolu nad sebou. Pri vášnivom zmyselnom bozkávaní, môže dôjsť k ukojeniu tela. Dievča netuší, čo sa s chlapcom deje. Chalani sú z veľmi horľavého materiálu. Čo je pre dievča nevinný dotyk, môže u chlapca vyvolať silné sexuálne vzrušenie. Dievča zvyčajne túži po bozkávaní zo zvedavosti. Pri vášnivom bozkávaní je mladá žena opojená a niekedy nie je schopná uvedomiť si, čo sa s ňou deje. Bariéra cudnosti sa u nej ľahko naruší a ona dovoľí intímne dotyky. A potom, keď sa to stane, ostávajú len slzy ľútosti.

Čistý bozk má byť plný úcty a dôvery, v zrelosti veku a času snúbeneckej lásky. Aby mladý človek vedel s týmto úžasným darom, za ktorým je celá jeho bytosť, zodpovedne zaobchádzať, treba, aby dozrel.

Druhá podmienka: objatie srdca

Ďalšou radou, ktorá môže chrániť vzťah pred egoizmom, je zdravý vzťah k pohlavnej príťažlivosti. Iba manželka môže zostať v náručí svojho manžela. Možno sa vám to zdá prísne, ale v každom normálnom zdravom mužovi, keď v objatí pocíti ženské telo, sa prebúda telesná túžba, ktorá u dvoch slobodných ľudí môže spôsobiť veľké zranenie.

"Nad tvojím telom, dievča, je pánom iba tvoj manžel. Nikto na svete naň nemá právo, je to dar výlučný a posvätný. Patrí jedine jemu ako chrám Svätého Ducha, ktorý si Boh vyvolil, aby v ňom prebýval a v ňom bol aj darovaný človekovi vo svojom obraze a dôstojnosti.

Tento chrám potrebuješ opatrovať a chrániť pred zneuctením." (Pavol Hudák)

Každý vzťah snúbeneckej lásky si mladí ľudia budujú ako spoločný dom šťastia vo vzájomnej úcte a dôvere. Preto medzi snúbencami niet iného objatia, ako je objatie srdca. Pri budovaní vzťahu nie je podmienkou prežiť vzájomné objatia. Naopak, práve kvôli slabosti človeka sa môže stať, že to poníži, zneuctí, alebo dokonca zničí vzájomnú úctu a dôveru. Druhú podmienku nazývame objatím srdca práve preto, že ak sa snúbenci dokážu zrieknuť egoizmu žiadostivosti a každý prejav lásky vo svojom vzťahu povedú v čistote a dôvere k Bohu, môžu prežívať obrovskú lásku.

Tretia podmienka: trávenie spoločných chvíľ v spoločnosti

Keďže vzájomné zdieľanie otvára mladých ľudí stále viac pre intimitu, môže sa stať, že pri vyhľadávaní samoty dôjde k porušeniu dvoch predošlých podmienok zdravého vzťahu, ktoré oboch chránia pred poškodením. Ak by snúbenci našli samotu, v ktorej by ich dlhší čas nikto nevyrušil, je dosť pravdepodobné, že diabol zneužije slabosť človeka pokúšaním, "že to

nie je hriech, ak sa máme radi". Je isté, že satan je veľmi inteligentný, preto sa stáva, že človek na neposlušnosť dopláca. Aj prvý hriech povstal z neposlušnosti.

Snúbenecká láska je obdobím, kedy sa chlapec a dievča učia zodpovednosti voči sebe navzájom. Ak dokážu svoj vzťah budovať v čistote, to znamená v pravde a láske pred Božou tvárou, budú schopní prevziať na celý život zodpovednosť za toho druhého aj za plod manželskej lásky - svoje milované deti.

(z knihy Pavla Hudáka *Ďakujem, že si*)

foto: janka

Súčasná mládež a Cirkev na Slovensku

Mentalita mládeže zaznamenala za posledných desať rokov slobodu na Slovensku veľkú premenu. Dnes pred nami stojí mladý človek, ktorý žije vo svojom emotívnom a virtuálnom svete, ale nemá ochotu vstupovať do reálneho sveta, často stráca nádej a žije bez budúcnosti. Život mladej generácie zaznamenáva odklon od oficiálnych štruktúr a sťahuje sa do neformálnych prostredí a skupín. Dnešný mladý človek túži po vzťahoch a vzoroch, po duchovne a spiritualite, ale pritom vyžaduje pravdivé a jasné odpovede. Venuje čoraz viac času štúdiu, čo súvisí aj s predlžovaním doby určenej na vzdelávanie. Z uvedeného možno vyvodiť, že sa otvára nový, avšak netradičný priestor na oslovenie mladých ľudí. Desať rokov po páde totality máme pred sebou mládež, ktorá v sebe nesie celkom nové prvky. A na ne je potrebné reagovať aj v Cirkvi.

Súčasný vplyv na mládež

Skúsme sa bližšie pozrieť na faktory, ktoré najviac ovplyvňujú dnešných mladých ľudí. Môžeme medzi ne zaradiť, často s negatívnym obsahom, tieto: televízia (mladí ľudia od 15 do 18 rokov sledujú TV niekoľko hodín denne a čerpajú z nej najviac informácií), médiá a internet, reklama, počítačové hry a automaty, hudba, skupiny rovesníkov, nevierohodnosť autorít spoločnosti, finančné škandály, nezamestnanosť, rozpad rodín, extrémny individualizmus, morálny a etický relativizmus, konzumná mentalita (získať pre seba a užívať si), neschopnosť zásadných rozhodnutí platných na dlhý čas, tendencia žiť život ako neusporiadaný súhrn navzájom nesúvisiacich okamihov, absencia rodinného zázemia a z toho plynúca osamelosť, opustenosť a uzavretosť, rastúca agresia a násilie mladých ľudí, zatemnenie a znetvorenie pravého pochopenia ľudskej sexualita, šírenie drogovej závislosti.

K prevažne pozitívne ovplyvňujúcim faktorom môžeme zaradiť tieto: vnútorné hľadanie a túžby, ochota prijať kladné vzory, zverená a prijatá zodpovednosť, šport, záujmová činnosť, otvorenosť, úprimnosť, hľadanie zmyslu života a zdrojov nádeje, túžba

po zmene, po nových skúsenostiach, po priateľstve, ochota angažovať sa (skôr krátkodobu), potreba potvrdenia samého seba, otvorenosť voči poznávaniu nových kultúr a náboženstiev, veľká samostatnosť, sociálna citlivosť.

Výskumy ukazujú, že pred päťdesiatimi rokmi bola hlavnou otázkou mladej generácie pravda, pred tridsiatimi zmysel života. Pre súčasných mladých ľudí je základnou otázkou nádej.

Postoj k náboženským otázkam a Cirkvi

Potreba nadprirodzena a duchovného hľadania patrí k charakteristickým atribútom dnešnej mládeže. V súčasnosti sa na náboženstvo najviac orientujú mladí ľudia vo veku okolo 20 rokov. Je to vyvolané potrebou hľadania zmyslu života a bytia i osobnou existenciálnou krízou. Najväčší pokles záujmu o náboženstvo sa prejavuje v skupine mladých vo veku 15 - 18 rokov, ktorá sa výrazne orientuje na hodnoty konzumnej spoločnosti. Veľkou výzvou pre nás je poznatok, že medzi mladými katolíckou cirkev neustále patrí k dominantnej náboženskej skupine a že posun záujmu smeruje k vnútornej a neorganizovanej spiritualite. Väčšina mladých v kontakte s Cirkvou uznáva pozitívny vplyv formačných stretnutí, ale čo jej najviac chýba, je zázemie rodiny a spoločenstva a duchovné sprevádzanie. Zdá sa, že je potrebné prehĺbiť a zintenzívniť formovanie farských mládežníckych spoločenstiev a ich animátorov, starostlivosť o rodiny a prípravu ľudí schopných duchovného sprevádzania. Treba rátať s tým, že mnoho mladých bez náboženského zázemia v rodine alebo bez predchádzajúceho evanjelizačného oslovenia nie je otvorených na formovanie cez školskú katechézu. A tak často žije v náboženskej nevedomosti a nemá skúsenosť zo života v spoločenstve mládeže. Malá vzdelanosť mladých katolíkov vedie k subjektivizácii viery - vyberám si, čo sa mi hodí.

Prístup k mládeži

Prístup k mládeži vnútri Cirkvi je popri rozmanitých aktivitách pre mládež na farskej úrovni pozitívne ovplyvňovaný rozbehnutím diecéznych animátorských škôl, pokračovaním práce s mládežou uskutočňovanej reho-

ľami a laickými hnutiami, organizovaním celosvetových a diecéznych stretnutí mládeže, fungovaním saleziánskych mládežníckych stredísk a univerzitných pastoračných centier, ako aj postupným vznikom diecéznych centier mládeže. Žiaľ, niekedy je poznačený aj nedôverou a odsudzovaním všetkého, čo sa vymyká zo zabehnutých koľají. Inak pozerajú na otázku mládeže kňazi vo farnostiach a inak hnutia, rehole a organizácie, ktoré pracujú s mládežou. Zatiaľ čo kňazi si prajú, aby mladí ľudia zostávali vo farnosti zaangažovaní do najrôznejších služieb a úloh, hnutia a rehole zdôrazňujú, že mladí ľudia aktívne pôsobiaci vo farnostiach boli väčšinou najskôr formovaní mimo vlastnej farnosti. Bez toho, aby sme rozsudzovali tieto protipóly, treba konštatovať, že nie vždy mladým ľuďom pri odchode z farnosti (za štúdiom alebo prácou) pomáhame nájsť na nových miestach pozitívne formačné prostredie.

Niektoré skupiny sa uzatvárajú len do svojej vlastnej a špecifickej činnosti a celková práca s mládežou je niekedy málo koordinovaná, aj keď v tomto smere vyvíja činnosť sekcia pre mládež Rady pre rodinu a mládež Konferencie biskupov Slovenska a diecézne komisie mládeže. "Bonsajový" štýl pastoraácie, ktorý mladých ľudí uzatvára do separovaných malých skupín, nedáva možnosť rozšíriť ich myseľ a srdce na mieru Cirkvi a vedie k nespolupráci hnutí, reholí a farností. Často je malá ponuka akcií šitých na mieru dnešnej mládeže, ktoré by mali hlbší evanjelizačný charakter.

Aj v Cirkvi sme neraz zameraní na výkon a kňazi sú preťažení viac materiálnymi vecami než duchovnými. Mladí často potrebujú len to, aby ich niekto počúval. Potrebujú niekoho, kto s nimi "stráca čas". Realitou však je, že nie vždy takého nájdeme. Potom vystupuje do popredia uzavretosť, kritizmus a relativizmus. Vrcholom všetkého je neochota viesť dialóg alebo "diskusia bez partnera", pri ktorej jasné odpovede neexistujú alebo sa ich hľadanie podceňuje, prípadne berie ako "proticirkevné". Na druhej strane, nekonštruktívnou kritikou, nejednoznačnosťou morálky, nedôverou a netrzeplivosťou k hierarchii Cirkvi, zle chápaným pluralizmom a nedostatkom nadprirodzeného pohľadu mnohí pôsobia rozkladne. Bojazlivosť označiť negatívne javy priamo v Cirkvi vedie k celkovej nepresvedčivosti Cirkvi a zahmlievaniu Kristovho evanjelia. Zmenená mentalita mla-

dých ľudí vyžaduje aj od Cirkvi odvahu na zmenu, ktorá sa prejavuje predovšetkým nezisknou a bezpodmienečnou láskou, trpezlivosťou, otvorenosťou a ochotou viesť dialóg, pravdivosťou a vernosťou Kristovi. S tým sa spája nutnosť naučiť sa komunikovať spôsobom prístupným súčasným mladým ľuďom.

Odpovede na novú situáciu

Je teda zrejmé, že pôjde predovšetkým o zmenu v prístupe k mládeži. Pretože sme sa po roku 1989 intenzívnejšie napojili na celosvetovú Cirkev, môžeme ťažiť z nového záujmu Cirkvi o mládež, ktorý je prorockým prínosom pápeža Jána Pavla II. Na to je potrebné:

- Neodsudzovať mladých, ale vytvárať s nimi osobné vzťahy.
- Zdôrazňovať dôležitosť svedectva vlastného života kresťanov a predkladať súčasné pozitívne vzory viery.
- Personálne posilňovať pastoraáciu mládeže (viac kňazov, ktorí by sa venovali mládeži naplno, vzdelávanie kňazov a laikov pracujúcich s mládežou a dlhodobá príprava ich vhodných nástupcov).
- Zvýrazňovať potrebu prítomnosti Cirkvi tam, kde sa mládež stretáva a kde trávi svoj voľný čas (príroda, ulice, sídliská, čajovne...).
- Žiť s mladými večer a v noci, pretože tento čas sa stáva ich "dňom".
- Vytvárať pre mladých ľudí pozitívne nadfarnostné výchovné prostredia (animátorské kurzy, duchovné obnovy, stretnutia zástupcov farností dekanátu, diecézne a celostátne stretnutia mládeže, svetové dni mládeže) a vedieť, že mladí ľudia sa po odchode z farnosti do nej vrátia a budú prínosom (aj keď mnohí starší - nad 30 rokov - hovoria o tom, že "masovky" mladí nemajú radi, a tým podsúvajú mládeži predsudky, predsa z účasti na takýchto stretnutiach mládeže vyplýva, že to tak nie je).
- Pracovať na tom, aby sa farnosti podľa možnosti viac otvárali nadfarnostnej pastoraácii a aby rehole a hnutia, saleziánske mládežnícke strediská a univerzitné pastoračné centrá pri rešpektovaní ich vlastných potrieb spolupracovali na farskej, diecéznej a celoslovenskej úrovni.

- Rozvíjať spoluprácu jednotlivých subjektov pracujúcich s mládežou v Cirkvi (aj cez prácu celoslovenskej sekcie pre mládež a diecéznych sekcií a cez spoluprácu v mládežníckej komisii Ekumenickej rady cirkví).

- Ponúkať solídny, rozmanitý a na evanjeliu založený duchovný život a Cirkev ako rodinu, uskutočňujúcu sa v rozmanitých malých spoločenstvách, v ktorých je mladý človek prijatý a kde sa postupne učí aj dávať.

- Vzbudzovať v mladých ľuďoch záujem o svet, zapájať ich do konkrétnej služby a zmysluplne im prezentovať manželské povolanie i povolanie zasvätené Bohu.

- Prehľbovať školskú katechézu a rozvíjať farskú katechézu (počas prípravy k sviatostiam a v malých spoločenstvách mládeže).

Celkovo to znamená zmenu vnútri Cirkvi, kde je potrebné pomenovať a odstraňovať vlastné predsudky a nedokonalosti. Konkrétne mať čas na mladých a ich sprevádzanie, neodsudzovať ich za ich nedostatky a vonkajšie prejavy, ale prijímať ich, pomôcť mladým prevziať samotné úlohy v Cirkvi a viesť ich k väčšej samostatnosti. Môžeme predpokladať, že pokiaľ sa posilní diecézna aj celková pastorácia mládeže, bude Cirkev ľahšie čeliť dekadentnému pôsobeniu najrôznejších skupín na mládež. To však znamená považovať službu mládeži za jednu z priorít Cirkvi a vytvoriť jej ekonomické, personálne a organizačné podmienky.

Ondrej Šmidriak

A Postova poukazka na Sk h SK h Tatra Banka a. s., Bratislava		Sk Univerzitne pastoracne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Sk Univerzitne pastoracne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Sk Univerzitne pastoracne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Sk Univerzitne pastoracne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava Tatra banka a.s. Bratislava 2665716002/1100		Zuctovacie data platitela: Odosielatel:		Zaplatena sadzba:
K. symbol: 0179 817 11		Univerzitne pastoracne centrum Nove dimenzie Stare grunty 36, 842 25 Bratislava VAKUP BRATISLAVA		V. symbol: Odosielatel:		K. symbol: 0179 Odosielatel:		V. symbol: Odosielatel:		Kontrolny listok		
Okr. peciatka		Podacie cislo		Ustrizok pre prijimatela		Kontrolny listok		Zaplatena sadzba:				

Supis prevodov polozka
cislo:

Sprava pre prijimatela

☐ objednavam si kusov
z kazdeho cisla casopisu
Nove Dimenzie.

☐ Posielam dar Sk

Casopis Vam budeme posielat
dovtedy, pokiaľ nevyčerpate svoj
penazny kredit.

Casopis mi posielajte na adresu:
(vyplňte len ak je ina, ako adresa odosielateľa)

NEVYPLACAJTE V HOTOVOSTI

Penaznom ustave v
Uhradte touto post. poukazkou Sk
z mojho (nasho) uctu cislo
nazvom
v prospech uctu uvedeneho na prednej strane poukazky a vo
variabilnom symbole uve te:

dna:
..... podpis podla podpisoveho vzoru

Likv.	Kontr.

Penazny listok

Pocet	Hodn.	Sk	h
	5000	000	
	1000	000	
	500	00	
	200	00	
	100	00	
	50	0	
	20	0	
	10 Sk		
	5 Sk		
	2 Sk		
	1 Sk		
	50 h		
	20 h		
	10 h		
	ostatne		
Uhrn			

Penazny listok

starostlivo uschovajte!
Pri reklamácii ho predlozte!

Ziadat o patranie po poukazke
je mozne do 1 roka po jej podani
na postovu prepravu.
Poukazocene za poukazky vypla-
tene v hotovosti a urcene na pripri-
sanie na uct adresata v penaz-
nom ustave cini:

do sumy: 500,- Sk 4,-Sk
do sumy: 1 000,- Sk 8,-Sk
do sumy: 5 000,- Sk 10,-Sk
do sumy: 50 000,- Sk 15,-Sk
za kazdych dalsich
50 000,- Sk alebo ich cast 6,-Sk

Reklamacia c.

.....
podpis pracovníka posty

Nové dimenzie idú s dobou, a tak
je možné už aj náš časopis objednať
cez elektronický obchod na internete.
Platba je možná šekom, dobierkou ale
aj on-line bankovým prevodom (za-
tiaľ je možná platba len cez VÚB, ale
pracujeme aj na ďalších možnos-
tiach).

Na tejto stránke si zároveň môže-
te objednať nasledovné tituly:

Milan Bubák: Poznáš svoj príbeh
(100 SK)

Milan Bubák: Stávať na pevnom
základe (60 Sk)

Aktuálne informácie o elektronic-
kom obchode nájdete na stránke
www.dimenzie.sk/obchod, ktorú bu-
deme priebežne aktualizovať.

OBJEDNÁVKY

V roku 2002 vychádza 5 čísel Nových dimenzií
(február, apríl, jún, október, december).

Náklady na výrobu ND prevyšujú 30 Sk, preto
pri ich objednávke pamätajte na tieto náklady
v priloženom šeku. Ďakujeme!

Objednávky časopisu:

· *poštou na adresu:*
Univerzitné pastoračné centrum
Nové dimenzie
Staré grunty 36
842 25 Bratislava

· *e-mailom:*
predplatne@dimenzie.sk

· *zaslaním poštovej poukážky:*
Tatra banka a. s. Bratislava
č. ú.: 266 571 6002 / 1100

Na poštovej poukážke (objednávke) nezabud-
nite uviesť, koľko kusov z každého čísla ND
chcete odberať, u starých predplatiteľov aj
prípadnú zmenu adresy.

U hromadných distribútorov sa podmienky
upravujú individuálne.

Príspeľ na časopis môžete aj finančným da-
rom, za ktorý vám vopred ďakujeme.

Kto získa aspoň troch nových objednávateľov,
má nárok na ročné zasielanie časopisu Nové
dimenzie.

Objednať si môžete aj staršie čísla Nových di-
menzií.

Ponuka platí do vyčerpania zásob.

HYMNA XVII. SVETOVÉHO DŇA MLÁDEŽE 2002 V TORONTE

Dňa 10. januára 2002 bola oficiálne predstavená skladba Lumière du Monde (Svetlo sveta), ktorá bude hymnou tohto veľkolepého podujatia. Jej text bezprostredne vychádza z hlavnej témy definovanej Svätým Otcem: "Vy ste soľ zeme... Vy ste svetlo sveta!" (Mt 5,13-14). Autorom hudby aj francúzskeho textu je P. Robert Lebel z Quebecu, známy skladateľ duchovnej hudby vo frankofónnom svete. Možnosť skomponovať túto pieseň bola pre neho poctou. "Bola to veľká výzva, ale dôveroval som Duchu Svätému, prosiac a dúfajúc v milosť inšpirácie," hovorí autor. Priznáva, že ho inšpirovalo najmä posolstvo Svätého Otca z júna 2001, ktorým pozýva mladých na SDM 2002. "Tento úžasný list obsahoval také bohaté a nádherné výrazy, ktoré okamžite pritiahli moju pozornosť: noc v srdci, ohlasovateľ úsvitu, či hľadanie Absolútna je vlastné človeku a zvlášť mladým."

Riaditeľ SDM 2002 p. Thomas Rosica C. S. B. konštatuje: "Skladba Svetlo sveta je nezameniteľným znakom kanadského SDM. A pripomína Cirkvi a svetu, že sily tmy a strachu nemôžu zvíťaziť. Kristus je naše svetlo! On rozptýli tieň a temnotu z našich srdc a našich čias. Táto pieseň je poctou Jánovi Pavlovi II. a tiež autorom, hudobníkom a mladým spevákom z celej krajiny."

Robert Lebel je kňazom v Quebecu, vysvätený bol v roku 1976 a je členom inštitútu Voluntas Dei. V roku 1979 vydal svoj prvý album Printemps de Dieu. Otvrtedý nahral ďalších 25 albumov, z ktorých predal viac ako 150 000 kusov. Jeho

melódie a slová sú jednoduché, ale popri tom hlboké, a sú pevne zakorenené v Svätom písme.

SVETLO SVETA

© 2001 Robert Lebel and World Youth Day 2002
All rights reserved. Administred by OCP Publications

Slovenský text: Richard Čanaky

A A2 D2
Ten, ktorého sme uzreli, bol Pán,
E4 E A A2
ten, ktorý sa nás dotkol, cítil ho každý z nás.
A A2 D2
Ten, ktorého sme počuli, bol Pán,
E4 E A Hmaj Csimol
ten, s ktorým sme sa stretli v hĺbke svojich srdc.
D2 Cismaj
Práve o ňom svedčíme aj vám,
Fismol D2 Hmi E4
jeho slávny majestát nad svetom žiari nám.

Koľkí si zakrývajú tvár,
koľkí žijú v tmách, blúdia v prázdnotách.
Nech môžu opustiť beznádej dní,
tak poďme bratia, sestry, nech sme všetci priateľmi.
Spolu môžeme stáť proti búrkam,
a do srdc plných tmy povoláme svetlo dní.

A A2 Fismol
Ref.: Svieť svetlo tmám, soľ zeme daj nám,
Hmi G E4 E
mračná sa rozplynú, keď príde láska k nám.

A A2 Fismol
Svieť svetlo tmám, Pán je ním sám,
Hmi D Hmi E4 A A2
z nás Božou žiarou Jeho svetlo svieti každý deň aj vám.

Koľkí sa cítia prázdni, hľadajú,
no pravý zmysel ciest stále strácajú.
Stačí iba chvíľku s nimi ísť,
ponúknuť zopár slov na príbeh o zranení.
Možno by v tých slovách plných lásky
o chleba lámaní boli hneď zachránení.

Soľ bez chuti je prázdna, bezmocná
a lampa zhasnutá je moci zbavená.
Nech naše srdcia požehnané sú,
nech nám v modlitbách dá Boh silu víťaznú.
Nech v pravde stojí dielo našich rúk,
nech vládne láska nám, nech obnoví svet náš Pán.

Autorom anglického textu je pomocný biskup z diecézy Sault Ste-Marie - Paul-André Durocher, ktorý je najmladším kandským biskupom.

Vydavateľstvo Oregon Catholic Press (OCP) vydalo 2-CD, na ktorom nájdete 29 skladieb: okrem 4 verzií hymny SDM (francúzska, anglická, medzinárodná a inštrumentálna) aj spevy svätej omše, ktorá bude na záver SDM v Toronte a niekoľko piesní rôznych gospelových interpretov. Pokiaľ máte niektorú z medzinárodných platobných kariet (a samozrejme dosť peňazí), môžete si ho objednať za 16 USD + poštovné 5 USD cez internetovú stránku www.ocp.org. Tu nájdete aj ukážky z tohto 2-CD, ale aj noty k hymne (2 USD), noty k svätej omši (4 USD), noty ku krížovej ceste (2 USD) či oficiálnu brožúru modlitieb, bohoslužobných textov a piesní na SDM (5,95 USD).

V súčasnosti je už k dispozícii aj CD so slovenskou a anglickou verziou hymny. Je na ňom nahraté aj Posolstvo Svätého Otca k XVII. SDM. Môžete si ho objednať za 120 Sk na adresách diecéznych centier

mládeže (adresy, na ktorých prebiehalo prihlasovanie do Toronta).

Ak máš dobrého priateľa, máš viac ako on.

Th. Fuller

Sedemnášť dní pri "Slanom jazere"

Hlavné mesto amerického štátu Utah Salt Lake City privítalo od 8. do 24. februára 2002 športovcov z celého sveta na XIX. zimných olympijských hrách. Salt Lake City leží v rozľahlom údolí obklopenom na východe horami Wasatch a na západe pohorím Oquirrh. Tieto vrchy vytvárajú pozadie siluety mesta. Salt Lake City sa nachádza v nadmorskej výške 1320 m n. m. Vybudovali ho na mieste jazera Lake Bonneville, ktoré už dnes neexistuje. Jeho pozostatkom je Slané jazero (Salt Lake), ôsme najväčšie slané jazero na svete.

Greatest Snow on Earth

Obyvatelia Utahu o svojom štáte tvrdia, že má najlepší prachový sneh na svete. Slogan "The Greatest Snow on Earth" ("najúžasnejší sneh na svete") je dokonca chránený copyrightom a možno ho vidieť na rôznych reklamných letákoch, billboardoch, ale aj na poznávacích značkách automobilov. Sneh nad Utah prinášajú mraky, ktoré prichádzajú od Tichého oceánu. Nad Pacifikom majú veľkú vlhkosť, ale kým prídu nad Utah, sú už takmer suché. Je to dôsledok prechodu ponad púšte a solné planiny.

Jeden z troch maskotov - kojot Copper

Mormónske hry

Salt Lake City založili Mormóni 24. júla 1847. Mormóni je skrátene pomenovanie príslušníkov Cirkvi Ježiša Krista svätých neskorších dní, založenej v roku 1830 Josephom Smithom. Toho údajne v roku 1827 navštívil anjel Moroni, syn proroka Mormóna. Anjel Smithovi zveril zlaté dosky so symbolmi, ktoré Smith preložil do Knihy Mormóna. Tá popisuje konanie boha a starovekých obyvateľov amerického kontinentu.

Mormóni sú známi polygamiou, ktorú však zákony USA nepovoľujú. Kuriozitou je, že príslušníci tejto cirkvi v Salt Lake City sú potomkami skupiny Mormónov, ktorá odišla zo štátu Missouri, kde náboženstvo vzniklo, práve kvôli nesúhlasu s mnohoženstvom. Desať rokov po založení prichádzajú do mesta priemyselníci, aby tu postavili železnicu, a baníci, ktorí tu začali ťažiť vzácne kovy. Obyvateľom mesta sa podarilo rozsiahle suché a nehostinné územie pretvoriť na úrodnú krajinu. V súčasnosti má Salt Lake City 172 600 obyvateľov a ďalších 600 000 žije v prímestských častiach. Turistickou atrakciou je chrám Mormon Temple, symbolické centrum mormónstva. Niektorí ľudia nazývali ZOH 2002 ironicky aj mormónske hry. Viedli ich k tomu fakty, že takmer všetci zo 40 tisíc dobrovoľníkov sú mormóni, mormónske firmy sa sponzorsky podieľajú na organizácii a samotný prezident organizačného výboru Mitt Romney je bývalý mormónsky biskup. Chór Cirkvi Ježiša Krista svätých neskorších dní vystúpil aj na otváracom ceremoniáli. Cirkev ochotne prenajala desať akrov pozemkov v downtowne Salt Lake City na vybudovanie Olympic Medals Plaza, na ktorom sa každý večer udeľovali olympijské medaily. Na pozadí celého priestoru bola vysvietená silueta Mormon Temple.

Bin Ládin & co. neprišli...

Organizátori ZOH 2002 dbali najmä o bezpečnosť účastníkov. Počas sedemnástich olympijských dní v Salt Lake City rapídne klesla kriminalita. Po meste sa pohybovali tisícky pracovníkov polície, US Army či rôznych bezpečnostných služieb. Policajti však neboli oblečení do klasických uniforiem. Nosili žlté páperové bundy, čierne otepľovačky a na hlavách obyčajné šiltovky. Pod hrubou vrstvou oblečenia mali svoje zbrane, ale tie nemuseli takmer vôbec použiť. Došlo k jedinému vážnejšiemu konfliktu, keď niektorí podnapití mormóni (u nich to nie je bežné) spolu s ďalšími návštevníkmi Budweiser Party začali demolovať autá na Main Street. Vtedy museli zasiahnuť aj špeciálne policajné jednotky - kukláči. Menšiu paniku v dejisku hier vyvolalo varovanie riaditeľa americkej spravo-

Aký je to smutný osud - nemať ani priateľov!

P. Syrus

dajskej služby CIA Georga Teneta pred teroristickými útokmi organizácie Al-Kajda. V zámorských médiách sa dokonca objavili informácie, že Al-Kajda disponuje podrobnosťami o vodovodnej sieti a energetických zdrojoch v Salt Lake City a môže sa objaviť útok biologickými zbraňami. FBI však vyhlásila, že v štáte Utah nezaznamenala pohyb prívržencov Usámu Bin Ládina.

Princ Albert a hladné davy...

Američania si zvykli chodiť na športoviská počas ZOH bez veľkých batohov plných jedla. Ak sa totiž pridete pozrieť na bežné športové podujatie v USA, máte dojem, že je to obrovský piknik. Kvôli bezpečnosti sa cez kontroly pred vstupom na olympijské športoviská tentoraz nedostalo žiadne jedlo ani sklenené fľaše či obľúbené plechovky. Organizátori sa trochu prepočítali a nepripravili sa na to, že ľudia budú chodiť bez stravy. Prostredníctvom občerstvovacích zariadení pripravili "iba" 400 tisíc porcií hot-dogov. Toto množstvo sa však zjedlo za prvých päť dní súťaží, a tak sa museli doobjednávať ďalšie párky.

Asi najhoršie sa s kontrolami vyrovnávali novinári. Pri každej kontrole museli zapínať a vypínať laptopy, mobilné telefóny. Fotografi museli mnohokrát otvárať svoje aparáty, čím osvetlili film. Ešte šťastie, že jeden zo sponzorov MOV poskytoval filmy zdarma. O prísnosti bezpečnostných opatrení v dejisku ZOH sa presvedčil aj monacký princ Albert. Knieža, ktoré sa v Salt Lake City predstavilo v súťaži bobistov, stálo podobne ako ostatní účastníci hier v rade na bezpečnostnú kontrolu do hlavného tlačového strediska. Princ Albert sa mal v "novinárskom sídle" zúčastniť na tlačovej konferencii. V rade stál pokojne, s každým ochotne komunikoval. Pred prechodom detektorom bezpečnostní pracovníci princa Alberta spoznali, a tak sa napokon kontrola nekonala.

Policajné kontroly v Salt Lake City

"American beginning"

Samotné ZOH sa začali slávnostným otvorením. To bolo v typicky americkom štýle. Spreádzali ho viaceré ohňostroje. Diváci prišli na Rice Eccles Olympic Stadium už dve hodiny pred začiatkom. Poslednú hodinu pred oficiálnym štartom nacvičovali s farebnými kartónmi vytváranie rôznych obrazcov. Zároveň sa vynikajúco bavili. Ukázali sa aj ako veľkí patrioti, skandovanie "USA, USA" bolo bežným. Pri spomienke na obete septembrových teroristických útokov zasa celý štadión zmĺkol. Jednou z hviezd otváracieho ceremoniálu bol aj slovenský krasokorčuliar Jozef Sabovčík. V multikultúrnom predstavení v duchu idey "Zapálme oheň v nás!" predviedol bronzový medailista zo ZOH 1984 v Sarajeve niekoľko ukážok zo svojho umenia na korčuliach ako za čias svojej najväčšej slávy. Už 38-ročný Sabovčík bol lídrom takmer 800 krasokorčuliarov, ktorí mali znázorniť choreografiu o olympijskom ohni a jeho myšlienkach. "Až do otvorenia ZOH malo ostať utajené, že budem vystupovať na otváracom ceremoniáli. Skúšali sme už od 14. novembra, takže sme na tom pracovali relatívne dlho. Stále sme nacvičovali iba po kúskoch, nikdy som to nevidel celé. Prvýkrát som celé číslo mohol hodnotiť na základe videozáznamu z otvorenia. Bolo to naozaj fantastické. V televízii to videli 4 miliardy divákov, na štadióne bolo 80 tisíc ľudí. Podmienky neboli vôbec jednoduché. Vystupovali sme vonku, bola zima, prvý skok bol trojitý lutz. Hodinu pred začiatkom som bol nervózny, veď človek nechce spadnúť pred toľkými ľuďmi. Keď som už vyšiel na javisko, snažil som sa sústrediť na svoje vystúpenie. Po odskákaní všetkých predpísaných skokov som si užil salto, ktoré však robím ešte stále na exhibíciách," povedal Jozef Sabovčík.

Dve zlaté medaily

Po zapálení olympijského ohňa sa rozbehol športový festival. Medzi najväčšie osobnosti hier sa zaradili nórsky biatlonista Ole Einar Björndalen, ktorý získal štyri zlaté medaily, a chorvátska lyžiarka Janica Kosteličová, držiteľka troch zlatých a jednej striebornej medaily. Veľké rozpory boli najmä pri krasokorčuliarskych súťažiach. Najmä po pretekoch športových dvojíc, ktoré vyhrali napriek zaváhaniu partnera Rusi Jelena Berežná, Anton Sicharulidze, bolo veľa diskusií. Americké médiá tlačili na MOV, aby prehodnotil výsledky, lebo Kanadčania Jamie Saleová s Davidom Pelletierom mali vyhrať. Napokon exekutíva MOV urobila "šalamúnske" rozhodnutie a zlato udelila

Myšlienky skáču ako blchy z človeka na človeka. Ale nie každého uštipnú.

St. J. Lec

aj Kanadčanom. Väčšina amerických novín vyšla ďalší deň s veľkými fotografiami Pelletiera a Saleovej na titulnej stránke a rozhodnutie MOV chválila. Rovnako aj televízna stanica NBC, ktorá bola držiteľkou vysielacích práv pre ZOH, každú hodinu vysielala reakcie Pelletiera a Saleovej. Súťaž športových dvojíc bola tiež témou hlavných správ všetkých amerických televíznych staníc a medzičasom sa už ozval aj Hollywood. Filmové štúdiá sa už bijú o právo, kto by mal natočiť film o kanadskej športovej dvojici.

Všetko pre diváka (a NBC)

V Salt Lake City sa všetko robilo podľa požiadaviek televízie NBC. Pamätalo sa však aj na divákov. O atmosféru počas prerušenia hry a prestávok hokejových stretnutí v hale E Center sa starali predovšetkým roztľieskavači a roztľieskavačky. Všetci títo mladí ľudia boli (aj sú) študentmi Jordanovej strednej školy v Salt Lake City a rovnako ako v E Centre povzbudzujú aj všetky svoje školské športové kolektívy. "Je iné povzbudzovať naše školské družstvá a iné robiť atmosféru tu, v E Centre. Kým normálne držíme palce iba svojim, teraz musíme pomáhať svojim povzbudzovaním všetkým. Aj tak je to zábava," povedala jedna z roztľieskavačiek, osemnásťročná Cassie Williamsová. Ak sa návštevníci rozhodli navštíviť olympijské športoviská, pri vstupe zostali prekvapení, keď ich privítali známe osobnosti kultúrneho a športového života. Pravda nie osobne, ale svojím hlasom. Pri vstupe do haly E Center vítal návštevníkov hlas Sylvestra Stalloneho, v The Peaks Ice Arene v Prove zasa Susan Sarandonovej. "Let's get ready to play hockeyyyy!" rozliehal sa pred každým stretnutím hokejovou halou E Center hlas známeho wrestlingového zápasníka Michaela Buffera, ktorého majú Američania veľmi radi. "Hi, I'm Michael Douglas, and welcome to the Salt Lake 2002 Olympic Winter Games," prihovárал sa návštevníkom v Utah Olympic Parku známy herec Michael Douglas. Podľa organizátorov sa im podarilo získať nahrávky okolo 100 osobností. Nechýbali ani privítania z úst basketbalistov Kobeho Bryanta, Ricka Foxa, gymnastky Nadie Comaneciovej či krasokorčuliara Briana Boitana. Z osobností šoubiznisu sa návštevníkom prihovárali šoumen Jay Leno, speváčka Britney Spearsová, Aretha Franklinová, ale aj astronaut "Buzz" Aldrin. Organizátorom ZOH sa aj napriek snahe nepodarilo získať hlasy Roberta Redforda a Seana Conneryho.

Burácajúci kanadský fanúšik

"Slovenské mamičky" nepomohli

V hľadiskách nechýbali ani slovenské vlajky. Športovci spod Tatier však svojich fanúšikov sklamali. Nezískali ani jednu medailu, hokejisti nepostúpili do hlavného turnaja a najlepším umiestnením bolo 5. miesto ženskej biatlonovej štafety. To pred ZOH nečakal ani najväčší pesimista. Už pred začiatkom ZOH prehralo Slovensko prvú bitku. V metropole Utahu sa nehralo s pukmi z Dolných Vesteníc, ale z moravských Kateřníc. Firma Gutex dodala do Salt Lake City 8000 hokejových pukov. O dodávateľovi pukov rozhodla Medzinárodná hokejová federácia (IIHF). Firma Gurex vznikla v roku 1996 a sídli v jednej garáži. Český výrobca vyvinul v deväťdesiatych rokoch puk, ktorý na ľade nezanecháva čierne čiary.

Slovenskí hokejisti akoby cítili, že sa nehra zo slovenskými pukmi, ale s českými. A tak hokejový komplex pod názvom Česko trvá aj naďalej. Nepomohlo ani povzbudzovanie členov Radošinského naivného divadla, vďaka ktorým sa cez prestávky nešťastných zápasov s Nemeckom a Lotyšskom rozliehali halou ľudovky "Tancuj, tancuj vykrúcaj" a "Slovenské mamičky".

Ach, tá láska olympijská...

Počas ZOH sa na celom svete oslavoval 14. februára Deň zaľúbených. Zaujímavo deň sv. Valentína prežili niektorí slovenskí športovci. "Rozposlala som SMS správy svojim najbližším. Svojmu priateľovi som poslala básničku. Správa pre priateľa mala trikrát po 460 znakov," povedala biatlonistka Marcela Pavkovčeková.

Zaujímavá situácia nastala v sobotu 16. februára, keď si svoje "áno" povedali Gary Wright a Jena Haldemanová. Všetko by bolo v poriadku a o ich sobáši by vedelo len niekoľko príbuzných, ak by sa to nestalo na štarte mužského Super G v Snowbasine na vrchole Mount Ogden. Wright a Haldemanová pochádzajú z Vailu a na ZOH pomáhali ako dobrovoľníci. "Chceli sme sa pôvodne zobrať v Las Vegas, ale tu to bolo romantickéjšie," povedala Haldemanová. Pred sobášom však mali obaja veľké problémy. Keďže sa rozhodli zosobášiť sa na poslednú chvíľu, mali problém nájsť človeka, ktorý by slávnostný akt

vykonali. Rozmýšľali, že zosobášit by ich mal niektorý z členov Medzinárodného olympijského výboru. Napokon ich oddal člen lyžiarskej hliadky zo Snowbasinu, ktorý má právo sobášit. Na slávnostnom akte boli obaja oblečení v dobrovoľníckej uniforme.

Ako obísť zákon

ZOH to nebol iba šport. Po celom štáte Utah pripravili množstvo podujatí spojených s bielou olympiádou. Priamo v Salt Lake City bolo niekoľko centier zábavy. Asi najviac sa chodilo na Olympijské námestie, kde mali svoje veľké stany s atrakciami sponzori ZOH. Nechýbali ľadové plochy, curlingové ihriská, hracie konzoly a mnohé ďalšie zábavné produkcie. Hneď vedľa bolo námestie Olympic Medals Plazza, kde sa udeľovali medaily a konali sa aj koncerty. Na svoje si prišli milovníci všetkých žánrov. Vystúpili legendy, ale aj neznámi speváci.

Návštevníci, ale najmä športovci a funkcionári mohli počas ZOH využiť služby 23 národných domov. V týchto domoch sa konali najmä veľké oslavy triumfov športovcov z jednotlivých krajín. Medzi národnými domami nechýbali ani slovenský, rakúsky, nemecký, kanadský, český či švajčiarsky. Výhodou domov bolo, že sa v nich mohli podávať alkoholické nápoje, keďže v Utahu sa alkohol bežne nepredáva. Na území národných domov boli totiž aj konzuláty jednotlivých krajín, a to umožnilo čiastočne "obísť zákony" Utahu.

Good bye, Salt Lake!

Podobne ako otvorenie aj záverečný ceremoniál bol veľkou šou. Slávnostné ukončenie ZOH sa nieslo v duchu priateľstva, mieru a spolupráce. V rámci programu vystúpili viaceré hviezdy svetového hudobného neba. Na pódiu sa vystriedali speváčka Christina Aguilera, rockové skupiny Bon Jovi, KISS, popová skupina N'SYNC, duet Charlotty Churchovej s Joshom Grobanom, speváčka Gloria Estefan, jazzová speváčka Dianne Reevesová, tanečná hviezda Savion Gloverová a techno-rocker Moby. V zábavnom programe vystúpili aj viaceré osobnosti svetového krasokorčuľovania. Na ľad v strede štadióna vykorčuľovali Nemka Katarina Wittová, víťazka ZOH z rokov 1984 a 1988, Dorothy Hamillová (víťazka ZOH 1976), Kristi Yamaguchiová (1992), Scott Hamilton (1984), Ilja Kulík (1998), štvornásobný majster sveta Kurt Browning z Kanady a majstri USA z rokov 1993 a 1995 v tancoch Renee Roca a Gorsha Surová, nechýbal ani Jozef Sabovčík. V závere celého ceremoniálu odovzdali olympijskú vlajku organizátorom nasledujúcich ZOH 2006 v talianskom Turíne. Finále zimných olympijských hier v Salt Lake

City obstarala veľká pyrotechnická šou, vraj jedna z najväčších v dejinách USA.

Po zhasení olympijského ohňa bolo Salt Lake City ako vymenené. Po skončení ZOH boli v metropole Utahu už len nepatrné zmienky po prísnych bezpečnostných opatreniach, ktoré tu vládli v predchádzajúcich týždňoch. Novinárov vracajúcich sa zo záverečného ceremoniálu prekvapilo, že nemuseli prechádzať cez detektory kovov, vybalovať svoje batohy a absolvovať bezpečnostné kontroly. Okamžite po záverečnom ceremoniáli zmizol aj plot, ktorý oddeľoval hlavné tlačové stredisko od okolia. Zmeny postihli aj ďalšie miesta v Salt Lake City. Zmizli bezpečnostné kontroly pri vstupe na Salt Lake Olympic Square, všetky cesty, ktoré boli počas ZOH zatvorené, boli v priebehu niekoľkých minút prístupné. Atmosféra v Salt Lake City už nie je napätá, nikto sa už neobáva nejakého veľkého teroristického útoku. Najväčší nápor zažívalo po skončení ZOH miestne letisko. Aj to je už minulosťou a všetci sa tešia do Turína.

Good bye, Salt Lake City, ciao Torino!

Peter Pašuth,
foto: autor a materiály ZOH

Francúzsky krasokorčuľarsky pár
Maria Anissinova a Gwendal Peizerat

Opice sa zámerne nenaučili hovoriť, aby si nemuseli zarábať na živobytie.

K. Graham

Čo nerobiť, keď chceme spolu chodiť

Určite ste si už všetci hovorili, aké by to bolo fantastické, keby sme sa všetci mohli občas zastaviť, posadiť sa a pozorovať "film" svojho života, aby sme získali nadhľad, ktorý je také ťažké dosiahnuť, kým žijeme v prítomnosti. Bolo by to veľmi užitočné predovšetkým pre naše vzťahy, kde je ľahké pochopiť, v čom spočívali príčiny problémov akonáhle sa vzťah končí, ale nie je ľahké dovtípiť sa, čo nie je v poriadku, kým vzťah ešte trvá. Veľa z pocitov ublíženia, bolesti srdca a sklamaní, ktoré prežívame, by sme si mohli ušetriť, keby sme venovali viac pozornosti začiatku vzťahu. Barbara De Angelis, známa odborníčka na medziľudské vzťahy, prišla k záveru, že existuje 6 veľkých chýb, ktorých sa dopúšťame na začiatku vzťahu. Táto séria článkov vás s nimi oboznámi a pomôže vám vrátiť sa aj do minulosti, takže sa z nich budete môcť i poučiť.

Teda, ktoré sú to tie najväčšie chyby, ktorých sa dopúšťame na začiatku vzťahu?

Nekladieme dostatočné množstvo otázok.

Ignorujeme varovné príznaky potenciálnych problémov.

Robíme neuvážené kompromisy.

Sme zaslepení vášňou.

Nechávame sa ovplyvniť materiálnymi výhodami.

Dávame prednosť oddanosti pred zlučiteľnosťou.

Chyba č. 1

Nekladieme dostatočné množstvo otázok

Väčšina z vás by určite neurobila také dôležité rozhodnutie, akým je napr. kúpa automobilu bez toho, aby sa o ňom dôkladne neinformovala, a tým si bola istá, že sa rozhodla správne. Rovnako by ste si nekúpili chladničku, video alebo dokonca len novú žehličku bez toho, aby ste sa predavača nespýtali na vlastnosti a kvalitu výrobku. A napriek tomu sa mnohí z nás na začiatku vzťahu nepýtame ani na tých pár základných vecí, ktoré nás zaujímajú pri kúpe nových topánok. Ignorujeme mnohé dôležité oblasti a jednoducho o nich nehovoríme.

Prečo teda nekladieme otázky predtým, ako sa zamilujeme?

Pretože:

Nie je to romantické

Zamilovať sa je romantické. Vypytovať sa romantické nie je. Takže sme okúzlení pozvánkami na večeru, tancom, flirtovaním, komplimentmi a všetkým tým správaním, ktorým sa obvykle prejavujeme, keď sa zoznamujeme s potenciálnym partnerom. Tak je to predsa správne podľa filmov, ktoré pozeráme, a kníh, ktoré čítame. Rozhodne by sme nemali cítiť potrebu klásť akékoľvek otázky. Mal by stačiť jediný pohľad a mali by sme poznať, aký partner je. Takéto mýty o láske nám, bohužiaľ, môžu spôsobiť dosť problémov. Klásť svojmu partnerovi otázky a zisťovať o ňom viac nám možno nepripadá romantické, ale je to jediný rozumný spôsob, ako niekoho spoznať.

Marta (28), rozprávala smutný príbeh o tom, ako zrušila zasnúbenie s Jozefom (31), keď zistila, že má za sebou niekoľko vzťahov, v ktorých svojim priateľkám ubližoval. Chodila s ním takmer rok. Počas toho obdobia sa Jozef mnohokrát

Muž je žiarlivý, keď miluje, žena aj keď nemiluje.

I. Kant

rozhneval, ale nikdy ju neudrel, až tri týždne po tom, ako sa zasnúbili. Až potom sa Jozef priznal, že problémom so svojou násilníckou povahou trpí už dlho. Marta sa priznala, že o jeho minulosti vlastne nič nevedela. Vždy, keď s ním chcela na túto tému hovoriť, boli niekde von a dobre sa bavili, a preto mala pocit, že by mu tým pokazila náladu.

Nechcete poznať odpoveď

Ďalším dôvodom, prečo nedávame osobnejšie otázky, je, že nechceme vedieť odpoveď. Je nám proti myslí počuť niečo nepríjemné. Máme strach. Pokiaľ veľmi túžite mať s niekým vzťah, alebo chcete nejaký ovplyvniť, aby fungoval, budete sa vyhýbať rozhovorom o čomkoľvek, čo by mohlo zničiť vašu vysnenú predstavu o tom, že ste s tým správnym partnerom. Po dlhšom období osamelosti konečne nájdete priateľa, takže sa vyhýbate kladeniu otázok, o ktorých viete, že by váš nový vzťah mohli "podkopať". Ako znie príslovie: "Nenič moju fantáziu tým, že ma budeš nútiť čeliť realite."

Nechcete aby sa partner začal vypytovať vás

Tretím dôvodom, prečo sa svojho partnera možno nechcete na nič vypytovať, je vaša snaha zabrániť tomu, aby sa on vypytoval vás. To obvykle býva pravda v prípadoch, keď:

nie ste spokojný so sebou, alebo so svojím životom

hanbíte sa, alebo ste sa nevyrovnali so svojou minulosťou

máte pocit viny kvôli veciam, ktoré momentálne robíte

máte nedostatok sebavedomia a sebaúcty

Ak nie ste spokojní so sebou alebo s tým, akí ste boli v minulosti, budete sa podvedome chrániť tým, že sa nebudete hlbšie zaujímať o partnerov život, akoby ste tým chceli naznačiť: "Keď ty necháš na pokoji mňa, nechám aj ja teba. Platí?" Je viac než isté, že dvaja ľudia, ktorí pristúpia na takúto "hru", budú mať veľmi nezdravý a nefunkčný vzťah.

Nevedomosť nie je požehnaním. Napriek týmto trom uvedeným dôvodom, v láske a vlastne i v celom živote platí:

To, čo nevíete, vám ublíži.

Čím viac informácií o niekom získate, tým zodpovednejšie budete schopní posúdiť, či ide o človeka, ktorý vám bude dobrým partnerom. Čím menej o ňom viete, tým pravdepodobnejšie skončíte s pocitom hnevu, sklamania a so zlomeným srdcom.

Svojho potenciálneho partnera by ste sa mali spýtať na:

"rodinné zázemie a kvalitu vzťahov v rodine"

"minulé vzťahy a dôvody rozchodov"

"poučenia, ktoré si z týchto životných skúseností vzal"

"hodnoty, charakter, morálku"

"prístup k láske, záväznému vzťahu, komunikácii"

"duchovnú filozofiu, vierovyznanie"

"osobné a profesionálne ciele"

Takže, nebojme sa na začiatku vzťahu pýtať sa na veci, ktoré sú pre nás dôležité a skutočne nás zaujímajú. Neodkladajme to, lebo to "potom" môže byť pre nás neskoro a zostaneme zranení a sklamaní.

podľa knihy Barbary De Angelis: Tajemství partnerství

(Pokračovanie v budúcom čísle)

spracovala Elena Gajdošíková
foto: M. Brenčíčová, janka

Romantika robí mládež nesmrteľnou.

S. Lewis

AUTOPILOT V AUTE UŽ NIE JE FIKCIA

Vo svete na cestách zahynie každú minútu v priemere jeden človek. Špičkové technológie by však v blízkej budúcnosti mohli túto hrozivú štatistiku znížiť prostredníctvom inteligentných elektronických systémov. Problémom však asi ešte nejaký čas ostane nedôvera voči tomu, že v krízovej situácii riadi auto za vás stroj. Dnes sa teda v pánskej jazde pozrieme podrobnejšie na jeden problém.

Automobilové nehody zranenia približne 10 miliónov ľudí ročne. Podľa OECD tvorí suma zdravotných faktúr, zničeného majetku a iné výdavky 1 až 3 percentá zo svetového HDP. Najdôležitejšie straty však nie sú zahrnuté v týchto štatistikách, pretože sa nedajú materiálne vyčíslieť.

Inžinieri zmenšovali tieto ohromujúce čísla už dlhý čas. Air-bagy a bezpečnostné pásy zachránia každý rok desaťtisíce ľudských životov. Teražšie superpočítače umožňujú konštruktérom navrhovať autá, ktoré chránia ľudí absorbovaním čo najväčšej energie z nárazu. Ale definitívne a jediné riešenie, ktoré zachráni oveľa viac životov, je zabrániť v prvom rade zrážke.

Súčasní výrobcovia automobilov začali vybavovať high-end automobily senzormi, ktoré sú citlivé na pohyb a prekážky. Tieto prispôsobivé cestné kontrolné systémy (adaptive cruise control systems), ktorých cena sa pohybuje od 75 000 Sk do 150 000 Sk, používajú laserové lúče alebo radar na meranie vzdialeností medzi vozidlami a tiež relatívnu rýchlosť vozidla. Ak sa napríklad predbiehajúce vozidlo dostane do vzdialenosti kratšej, ako je preddefinovaná, systém aktivuje brzdy, ktoré auto spomalí tak, aby auto dodržalo požadovanú vzdialenosť. Ak prvé auto zrýchli alebo opustí jazdný pruh, systém pridá plyn až na rýchlosť určenú šoférom.

Radar alebo lidar?

Všetky systémy používajú senzory, ktoré vozidlo pred nimi hľadajú pomocou radaru alebo lidar (namiesto radarového lúča je použitý laser). Lidar je lacnejší, ale menej funkčný v daždi a snehu. Ďalším problémom je, že nahromadenie blata, prachu alebo snehu na aute môže blokovat svetelné lúče.

Dnes iba automobilka Lexus používa laserové systémy (v Sedane LS 430). Inžinieri, vedomí si nedostatkov lidar, podnikli kroky na znefunkčnenie systému v situáciách, kedy mohlo poča-

sie ohraničovať jeho efektivitu. Systém sa automaticky vypína, keď sú stierače v najrýchlejšej polohe, čo naznačuje prudký dážď alebo sneh, keď je aktivovaný blokovací systém (ktorý umožňuje vodičovi udržať kontrolu nad vedením vozidla a znižuje brzdnú dráhu vozidla v núdzových prípadoch), alebo ak kontrolný systém zistí prešmykovanie pneumatík, bežné pri vlhkom povrchu.

Na druhej strane, radarovo založené systémy umožňujú "vidieť" aspoň 150 metrov dopredu aj v hmle alebo silnom daždi, ktorý zníži viditeľnosť šoféra na 10 alebo menej metrov. Zástancovia laserovo založených systémov trvajú na tom, že ochranný systém by nemal pracovať ďaleko za hranicami vodičovej viditeľnosti. To by povzbudzovalo ľudí jazdiť príliš rýchlo pri slabej viditeľnosti a viedlo k haváriám, keď ochranný systém v zistení prekážky zlyhá. Naopak, zástancovia radarových systémov presvedčajú, že šofér potrebuje pomoc hlavne v situáciách zníženej viditeľnosti.

Kam umiestniť radar?

Radary zvyčajne používajú frekvenčný rozsah 76-77 GHz. Výrobcovia automobilov odmietajú prispôbiť tvar alebo konštrukciu vozidiel potrebám elektronických systémov a konštruktéri sú teda nútení vyrábať systémy, ktoré sú nain-

štalované za čelnou mriežkou. Tieto striktné obmedzenia vyžadujú použitie kompaktné antény, čo následne vedie k vyšším frekvenciám (dĺžka antény je nepriamo úmerná frekvencii). Frekvencie 76-77 GHz sú dostatočne vysoké na

to, aby boli schopné používať krátke antény a ich použitie ešte nevyžaduje neobvyklé a mimoriadne drahé komponenty. Typický automobilový radar, vyrábaný spoločnosťou Delphi Delco Electronics Systems má rozmery približne 14 x 7 x 10 cm.

Inžinieri zvažujú ešte väčšie frekvencie ako 76 GHz, napríklad 94 a 125 GHz, ale požadované komponenty sú momentálne nepoužiteľne drahé. Nevzdali sa však myšlienky využitia vyšších frekvencií, čo by im umožnilo zmenšiť dĺžku antény, ktorá určuje veľkosť celého systému. Menšie jednotky by umožnili konštruktérom viac flexibility pri umiestňovaní zariadení. Mohli by byť nainštalované na spätnom zrkadle alebo na bočných zrkadlách, alebo pri čelných svetlách.

High-end technológie ako mikrovlnné integrované obvody, pôvodne vyvinuté pre armádu, a komunikačné aplikácie značne prispievajú ku kompaktnosti. Kompletný radarový systém je možné umiestniť na pár týchto obvodov. Množina čipov zahŕňa mikroprocesor, ktorý komunikuje s digitálnym signálnym procesorom a radarovým snímacím zariadením. Dáta poskytuje oddelenému kontrolnému počítaču, ktorý rozhoduje o zvýšení alebo znížení rýchlosti.

Nech spolu autá hovoria

Napriek tomu, že spomenuté systémy sú ešte stále drahou novinkou, nasledujúca generácia - kooperatívne prispôsobivé cestné systémy, sa už v súčasnosti testujú. Kooperatívne systémy umožnia dvom alebo viacerým autám komunikovať a spoločne sa vyhnúť zrážke. Táto technológia môže nakoniec umožniť autám nasledovať v intervaloch krátkych iba pol sekundy. Pri rýchlosti 100 km za hodinu by to znamenalo vzdialenosť menšiu ako 14 metrov. V experimente na vyskúšanie týchto princípov skupina troch testovacích vozidiel použila komunikačný protokol, v ktorom vedúce vozidlo vysiela informáciu o svojej rýchlosti a zrýchlení ostatným vozidlám každých 20 ms. Navyše, každé vozidlo vysiela informáciu o svojej rýchlosti a zrýchlení vozidlu za ním.

Jazdí sa však najmä v meste

Všetky doteraz spomenuté systémy mali použitie pri vyšších rýchlostiach mimo mesta. V spoločnosti Fujitsu však už inžinieri pracujú na ďalšej verzii kontrolných systémov budúcnosti, ktoré sú zamerané priamo na realitu preplnených

mestských ciest. Spoločnosť predviedla prototyp systému tzv. Stop-and-go, ktorý bude pracovať primárne pri nižších rýchlostiach v hustej premávke. Ak vozidlo vpredu zastaví, naše vozidlo systém zastaví. Naše zastavené vozidlo však systém nerozbehne, to už musí spraviť vodič sám. Počas jazdy však bude tento systém zvyšovať a znižovať rýchlosť podľa podmienok v rozsahu od nuly po rýchlosť nastavenú šoférom.

Tento tzv. fusion senzor používa vylepšený radar spoločnosti Fujitsu a stereo kameru s rozlíšením 640 x 480 pixelov v rámci 40 stupňového zorného uhla. Kamera, používajúca dva senzory umiestnené od seba vo vzdialenosti 20 cm, je umiestnená vnútri auta medzi čelným sklom a spätným zrkadlom. Radar a kamery spolu sledujú auto vpredu a rozlišujú ho od nehybných ob-

jektov oveľa rýchlejšie, ako by bolo možné použitím iba jedného systému. Kamera nepretržite meria šírku všetkých objektov v zornom poli. Na výpočet

používa algoritmus, založený na detekcii vertikálnych hrán a vzdialenosti. Široký zorný uhol kamery, spolu s nadpriemerne širokým 16-stupňovým zorným uhlom radaru, umožňuje funkčnosť systému aj v zákrutách. Systém pri testoch fungoval spoľahlivo, spoločnosť však neočakáva jeho produkciu skôr ako v roku 2004.

Jedno lanko je pripojené k plynovému pedálu a druhé je ovládané elektronickým systémom. Keď systém riadenia potiahne lankom, ktoré ovláda rýchlosť motora, druhé lanko zároveň stlačí pedál.

Pomocnica kresťanov

Staré Hory (Banskobystrická diecéza)

Je podivuhodné, že v tomto zastrčenom kúte našej krajiny si pred stáročiami našla miesto Matka Božia, akoby si zaumienila prinášať útechu nositeľom čierneho remesla, baníkom. Veriaci prichádzajúci do Starých Hôr je zväčša z vonkajšieho vzhľadu kostola sklamaný. Pred ním sa krčí pomerne malý chrám, ukrytý medzi domami a zeleňou okolitých hôr. Len veža s klasicistickým ukončením signalizuje, že sa v ňom skrýva niečo neobvyklé. Presbytérium starohorskej svätyne je zaklenuté jemnou sieťovou rebrovou klenbou, ku ktorej sa na severnej strane vypína kamenné pastofórium - štíhly, šesť metrov vysoký gotický vežovitý podstavec, zdobený oslímí oblúkmi, fialami a sochou Vir dolorum - Muž bolesti.

Pôvodne jednolodový chrám bol roku 1850 rozšírený o dve ďalšie lode a interiér získal na kráse. Arkádové oblúky, polkruhové okná, chór tiahnuci sa cez všetky tri lode, dva bočné oltáre zasvätené Božskému Srdcu a sv. Jozefovi i podchórový oltár Sedembolestnej Panny Márie, sa stali dôstojným doplnkom hlavného, neskorobarokového oltára.

Autorom pastofória a celej neskorogotickej úpravy kostola je dielňa sochára a staviteľa Antona Pilgrama, okrem iného, autora jedinečnej kazateľnice v Dóme sv. Štefana vo Viedni.

Krása hlavného, neskorobarokového oltára, diela sochára talianskeho pôvodu Dionýza Sanettiho z polovice 18. storočia, je prirovnávaná k lesku briliantu v prstene. V skutočnosti je však len výsledkom zákonitosti kontrastu. Jednoduchosť myšlienky sa tu snúbi so zložitou umeleckou spracovanosťou, ktorého vrcholné majstrovstvo predstavuje Mária s Ježiškom.

Starohorská Madona patrí k najkrajším prácam neskorogotického obdobia na našom území. Vyhodená bola pravdepodobne začiatkom 16. storočia na objednávku banskobystrického mešťana M. Königsbergera neznámym majstrom. Patrí k typu krásnych madon, aké sa už od roku 1400 vytvárali na území Rakúska a Poľska.

Jej pôvab pramení v postoji i v nežnosti, s akou objíma Ježiška. Bohato naberaný šat dáva vyniknúť jej štíhlejšej postave. Pravá ruka matky i dieťaťa sa takmer dotýkajú - dieťa siaha po jablku, ktoré mu Matka Božia podáva. Vykupiteľ sa

v náručí Márie cíti bezpečne. Z oboch vyžaruje pokoj. Ich pohľady, smerujúce do chrámového priestoru, akoby nabádali k modlitbe...

O začiatkoch starohorského pútnického miesta rozpráva Alex Jordánsky vo svojej knihe z roku 1838:

"Farská značná kniha preukazuje, že ešte 1448 roku, teda pod riadením krajinským pána Hunyadyho, na Starých Horách vo Zvolenskej stolici ku cti Matky Božej kostol bol vystavený, a že v ňom nachádzajúci sa obraz blahoslavenej Panny Márie bol v obecnej úctivosti. Po päťdesiatych rokoch bol tento kostol nadstavený a 1621 ku cti blahoslavenej Panny Márie posvätený.

Keď kostol spolu aj s farou jezuitom sa zveril, títo svoju značnú knihu hodnoverne a starostlivo viesť nezanedbali, obzvlášť od roku 1715, lebo v tomto čase sa toto milostivé miesto rozchýrilo, že z ďalekých zemí sa tam hrnuli pútnici. Stále nové uzdravenia zaznamenávali sa a neschíslni pútnici sami od seba poznali to, že vo veľkých potrebách tam sa utiekajúci skrze orodovanie blahoslavenej Panny Márie vypočutí a potešení boli. Preto aj so znakmi svojej vďačnosti zakryli tam oltár a kostola steny.

Až doteraz zostáva táto horlivosť a i z ďalekých zemí, nielen zo susedného kraja, zhromažďujú sa ctitelia Márie v kostole na zvolenských Starých Horách, obzvlášť na hody, to je na sviatok Navštívenia blahoslavenej Panny Márie, tam očistiť sa od špiny hriechov cez sviatosti pokánia a prijímajúc sviatosť oltárnu prosia a býva im dané. Hľadajú a nachádzajú nebeské dary. Klopú a býva im otvorené cez príhovor tej, ktorá je brána nebeská.

Za čo nech je zvelebený všemohúci Boh až naveky."

Teda, podľa farského archívu, vzkriesiteľmi starohorského pútnického miesta boli pravdepodobne roku 1652 jezuiti. O štyri roky neskôr sa tu už konali menšie procesie a koncom toho istého storočia už slávnostné púte. Dvaja pátri dokázali svojou vytrvalou činnosťou priviesť k viere roztratené rodiny uhliarov, ktoré začali na mariánske sviatky vo veľkom počte navštevovať mariánsky kostol. Stáli vedno s predstaviteľmi

inteligencie, kňazmi a cirkevnými hodnosťami, aby poďakovali svojej Madone za preukázané milosti. V tomto kraji bolo veľa chudobných, opustených ľudí a pre nich založili špitál, ktorý neskôr premenili na kňazský domov.

Roku 1761 dostali Staré Hory finančné prostriedky na vydržiavanie tretieho pátra. Mariánske sviatky, ktoré mali čoraz slávnostnejší ráz, slávnosti Ducha Svätého, Najsvätejšej Trojice, svätého Petra a Pavla uctievali nielen slovenskí pútnici z blízkeho a vzdialenejšieho okolia, ale aj Nemci, Maďari a Poliaci. Ani zrušenie jezuitského rádu neprerušilo sled pútnických udalostí. Napríklad roku 1789 na Ducha Svätého prišlo asi 6 000 pútnikov, z toho 1 000 Nemcov, 80 Maďarov, 20 talianskych robotníkov pôsobiacich v Banskej Bystrici a 17 Poliakov. V priebehu celého roka sa na pútiach zúčastnilo asi 15 000 veriacich. O päť rokov neskôr sa v priebehu roka rozdalo 19 866 svätých prijímaní.

Kostol Navštívenia Panny Márie v rokoch 1941 - 1950 spravovali redemptoristi, ktorí sa po štyridsaťročnej nútenej odmlke vrátili na Staré Hory. V tom istom roku - 15. septembra 1990 - na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, na základe listu Svätého Otca Jána Pavla II., banskobystrický biskup Rudolf Baláž vyhlásil starohorský chrám za baziliku menšiu.

O vzniku starohorského pútnického miesta nie je známa nijaká legenda. Ani ju netreba. Uzdravenia na tele i na duchu a mnohé obrátenia hovoria za všetko.

Jozef Navarra
foto: J. Šoltés

Sloboda je schodište s tisíc schodmi. Nemožno však použiť výťah.

Ch. Lichtenberg

Pýcha

Je pýcha vážny problém? Alebo ani nie tak veľmi? Nuž veru zdá sa, že vážny. Aj keď niekto možno bude namietat', ale Písmo a tradícia trvajú na tom, že pýcha je "koreňom všetkých hriechov" (Ekl 9, 15). Tradícia pozná zoznam siedmich hlavných hriechov a jedným z najobľúbenejších spôsobov portrétovania týchto hriechov, na zvýraznenie ich vzájomných vzťahov a prepojení medzi nimi, sa používa metafora stromu. Konáre sú jednotlivé hriechy avšak kmeňom je pýcha.

Prečo mala pýcha vždy prominentné miesto medzi hriechy?

Niektorí hovoria, že pyšný človek je vlastne praktickým ateistom. Teoretický ateizmus je síce neresť, ale nie taká veľká ako praktický ateizmus. Praktický ateista uznáva Boha, avšak je proti nemu. Svojím životom dokazuje, že Boha nepotrebuje, alebo dokonca, že mu Boh prekáža. Samozrejme, keď nepotrebuje Boha, nepotrebuje ani ľudí. Pyšní ľudia majú veľké problémy s vybudovaním dôverného a srdečného vzťahu k Bohu a k ľuďom. Je pre nich ťažké nechať sa preniknúť myšlienkou, že sú na Bohu závislí, že potrebujú Boha. Pyšný človek je kdesi v hĺbke svojej bytosti presvedčený, že nielen on sám nepotrebuje Boha, ale dokonca, že práve Boh je ten, ktorý potrebuje jeho. Čo je paradoxné, pyšný človek sa neuzatvára ani pred Bohom, ani pred ľuďmi. On ide aj k Bohu aj k ľuďom, ide k nim dokonca s úplne "na seba zabúdajúcou" láskou. Pyšný človek môže robiť - a to úprimne - dokonca také činy ako Matka Tereza v Kalkate. Čo je však pre neho problémom je jeho mesiánsky komplex, t. j. presvedčenie, že Boh ho potrebuje a že ľudia ho potrebujú. Pyšný človek nebude nikdy schopný prežívať úprimne modlitbu: Bože, zmiluj sa nado mnou. Skôr si myslí, že on je tým, ktorý by sa mal zmilovať nad Bohom.

Čo je príčinou pýchy?

Je to pocit velikášstva. Tento pocit zatieňuje nielen prominentné miesto Boha a hodnotu iných ľudí v živote človeka, ale vedie dokonca až k neschopnosti pyšného človeka doceniť hodnotu svojej vlastnej pravej podstaty. Pýcha je odlišná od zdravej sebaúcty a od zdravej hrdosti na talenty a dary, ktoré človek dostal od Boha. Hlavnou charakteristikou pýchy je márnivosť (domýšľavosť, "ješitnosť"), ktorá v sebe zahŕňa dve veci: nezriadenú túžbu ukázať svoju vlastnú znamenitosť (dokonalosť) a nenasytnú potrebu byť uznaný. Problémom pýchy je to, že človek, ak je v nej, vlastne podvádza aj seba samého bez toho, aby o tom vedel.

Aké sú prostriedky na jej liečenie?

1. Spoliehať sa na Božiu prozreteľnosť. Toto zahŕňa, že pyšný človek začne vidieť Boha ako toho, ktorý je Pánom sveta a dejín a ktorý má všetko pevne vo svojich rukách. Aj svet, aj ľudí, aj okolnosti, aj udalosti, aj dejiny, aj jeho samotného. Boh víta moju pomoc a účasť na dejinách spásy, avšak nie som pre neho kľúčovým alebo nevyhnutným. Odo mňa žiada vernosť, a nie účinnosť (efektívnosť). (Tu, v tomto bode nájdu priestor a materiál na uvažovanie aj mnohí "úprimní" perfekcionisti.)

2. Ochota počúvať iných s plným rešpektom. Tento bod zahŕňa schopnosť vidieť aj iné pohľady na to, čo treba robiť. A taktiež, keďže pyšný človek má tendenciu k "sebapodvodu", je nevyhnutné, aby si vypočul spätnú väzbu iných, ktorí ho môžu vidieť z inej strany. Sem tiež patrí boj s jednou z hlavných chýb pyšného človeka: s ustavičným pokušením k sebaobrane (sebaodefenzíva).

3. Priznanie si potreby byť spasený Kristom. Znie to ako paradox, ale mnohí, dokonca hlboko veriaci kresťania, nie sú prakticky presvedčení o tom, že potrebujú vykúpenie a spásu Kristovu. Konajú ako "samospasiteľia". Jedného človeka, ktorý sa liečil z istej závislosti, vyzval jeho vodca, aby sa na začiatku snažil uvedomiť si svoje charakterové chyby alebo aby si od Ducha Svätého vyprosil ich poznanie. Bol prekvapený, keď počul, že by on mal nejaké charakterové chyby. Neskôr však naozaj uznal, že na to, aby ich mohol spoznať, musel prejsť cez bránu, ktorou bola tá najväčšia z nich: pýcha.

4. Uznanie, že potrebujem oporu a podporu od iných. Toto vyžaduje ocenenie darov, ktoré majú iní. Pozerať sa na dary a talenty iných s úžasom. Žiadať o pomoc a oporu. Prípadne sa s nimi pravidelne stretávať a otvárať pred nimi aj svoje nie vždy veľmi príťažlivé vnútro. Skrátka, byť na iných závislý.

Istý autor (Charles Caleb Colton) charakterizoval pýchu takto: Podobá sa magnetu, ktorý neustále priťahuje vlastnú pozornosť na seba samého. Avšak, od magnetu sa zároveň aj odlišuje, a to tým, že človek v pýche nikoho nepriťahuje, ale naopak - odpudzuje.

Pokora je pravda. Pýcha je lož. Preto prosíme, aby sme sa túžili stať ľuďmi pokory.

Milan Bubák, SVD
ilustrácia: Quentin van Gijssel

Ideál je v tebe samom. Prekážky na jeho dosiahnutie sú - tiež v tebe.

Th. Carlyle

GUĽA

Ja som malý
trpajzlíček
Mám
vedierko aj kýbliček

V kýbličku
mám piesku kopy
farebné sú a v nich stopy

Veľké malé
stopy stôpky
vtláčajú sa
na tie kôpky

Môj kýbliček plný je
farieb, stôp a piesku
pekne mi to sťažuje
na modrom koliesku

Koliesko či guľa je to
čo sa to tu guľa
Hlavne že sme všetci zdraví
A že nie som nula

Ja som malý trpajzlíček
...

EPILÓG

Nemáš rád
Moje básne
- nech

Ja si ich obránim
A pred iných
privediem
- na odstrel

KAT

Kat
stojí pri dverách
A dáva
oceľové zbohom
novým Beethovenom
Van Goghom

Svet
to si prešvihol
Holokaust ľahšie ti bude
odpustený
Nie však to
že si siahol na nebo
v lone ženy

Zuzana Bačová
ilustrácie: Quentin ven Gijssel

NIČ

Námet, libretto a réžia: Pavol Danko, **Choreografia:** ATak, **Kostýmy:** Eva Bohmová, **Realizácia:** Priska Danková, Irena Synáková, Františka Szuczová, **Hudba:** Zbigniew Preisner, *Apocalyptic*, John Williams, *Cirque du Soleil*, *Xotika*, **Zvuk:** Katarína Rigová, **Svetlá:** Matej Griač, Juraj Marek, **Dizajn:** Juraj Čisárik, **Účinkujú:** Zuzana Valentínová, Zuzana Kelečinová, Lucia Števková, Martina Vargová, Kristína Tibenská, Katarína Režnáková, Valika Mitzová, Ján Špoták, Peter Žižák, Pavol Danko

http://www.geocities.com/td_atak

Z bulletinu tanečného divadla ATak sa po niekoľkých predstaveniach postupne vytratil mená postáv. Po Requiem, kde mali herci pridelené konkrétne postavy, cez Šero s postavami zahalenými rúskom abstrakcie, ostali tanečníkom len ich vlastné mená a NIČ. Tajomstvo NIČoho poodhaľuje iba začiatok legendy o ľuďoch z ostrova, ktorí sa vďaka túžbe po slobode premenili na motýle, ale - vďaka svojej "ľudskosti" - na nočné, okrem jedného jediného, ktorý za to zaplatil vlastnými krídlami a životom...

Náčrt deja uvedený v bulletine pomáha pri orientácii v prúde už tradične mnohovýznamových choreografií, ktorý unáša diváka na plavbu loďou a neskôr ho pomaly vtahuje do diania na "ostrove". Scéna je prázdna. Len zelená konštrukcia vytvára útočisko, neskôr však i bariéru pre skupinku ľudí, niečo, čo ich spája i rozdeľuje.

Modré svetlo sa rozplýva. Silueta ostrova sa premieňa na konkrétne bytosti, na konkrétne vzťahy. Všade vládne hravosť, radosť, túžba komunikovať (zlatým klincom je vzájomné "namotávanie" na imaginárne udice), to všetko sprevádza akoby radostné trepotanie duší, ktoré túžia vzlietnuť.

Zo skupinky, ako to už býva, sa však "oslobodí" či vyčlení jedinec. Veselé postavičky spočiatku tento krok nemôžu pochopiť, žiadny z osved-

čených komunikačných prostriedkov už nezaberá, dokonca ani "namotávanie", ani tlkot srdca v ľudských dlaniach... Rozhodol sa byť "slobodný".

Jemný humor a bezstarostnosť sa mení na grotesku s čiernym podtónom. Vo vyhrotenej situácii, tak ako v skutočnosti, sa postupne každý "vyfarbí". Vďaka variabilite kostýmov sa skupinka rozdelí aj farebne na dve, stojace proti sebe, bojujúce v efektných tanečných kreáciách. Postupne však bojuje už každý s každým až do chvíle, keď medzi postavami namiesto pôvodných hravých vzťahov zrazu zavládne hlboké a bolestné NIČ.

Všetci sa menia na motýle. Každý sa však stáva motýľom sám za seba, sám pre seba - a možno práve preto nočným... až na jedného...

Napriek určitým nedostatkom, ktoré by mohlo zaznamenať pero divadelného či tanečného kritika, choreografia postavená na vynikajúcom výbere hudby a precíznom pohybe, ktorý sa z roka na rok viditeľne posúva vpred, unáša toto časovo nenárodné predstavenie veriaceho či hľadajúceho diváka ďalej - ako loďka z evanjelia - "na hlbinu".

Má možnosť pohodlne plávať po povrchu legendy, no za necelú hodinu tanca môže v hĺbke duše prežiť i celé dejiny spásy. Od prvého človeka, ktorý dobrovoľne a vedome opustil stav milosti, a tým všetkých poznačil stopou dedičného hriechu, až po Toho, ktorý zomrel ľudskými rukami, za nás všetkých, aby nám daroval večný život.

Každá postava, tak ako aj my, je iná. Každá z nich prežíva svoj príbeh - príbeh, ktorý denno-denne prežíva každý z nás. Príbeh slobody ľudskej vôle, ktorá nám dáva možnosť rozhodnúť sa... príbeh pokúšenia, hriechu, a napokon Kristovej smrti. Pri pohľade na ňu a cez ňu sa vnárame do nového života - je to posvätná chvíľa, kedy sa zriekame čiernych krídel, zriekame sa tmy, aby v nás ožilo svetlo, aby sme už nežili my, ale aby v nás žil Pán.

Len vďaka nemu v sebe znovu nachádzame jemné vlákna milosrdenstva a lásky, z ktorých nás stvoril, vtikal ich do našich srdca a vďaka nim znovu nachádzame spojenie s Ním i ostatnými Božími deťmi, tak ako v závere predstavenia.

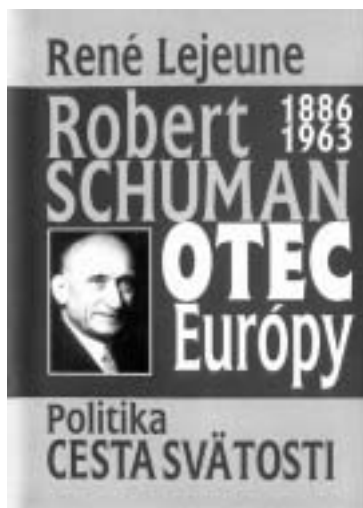
Takže, ak máte záujem, vitajte na palube ATaku, "vypnite si mobilné telefóny, pretože tie vám aj tak nepomôžu", ako divákov v úvode varuje režisér, a ak zájdete s tvorcami až "na hlbinu" a keď sa NIČ vo vašom vnútri premení na NIEČO, nebojte sa, ste na správnej lodi!

Keď sa kritici nezhodujú, je umelec v súlade sám so sebou.

O. Wilde

René LEJEUNE: Robert Schuman - Otec Európy

LEJEUNE, René: *Robert Schuman - Otec Európy : Politika - cesta svätosti*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2001. 221 s.

Hlboko zakorenené predstavy, v ktorých ostáva svätosť zahalená rúskom (minimálne) sto-ročného prachu či povolania v zmysle celibátu, života v ústraní, prípadne aktívnej služby chudobným či chorým, smelo vyvracia

podtitul biografickej knihy o Robertovi Schumanovi, Otcovi Európy, ktorý predstavuje politiku ako cestu svätosti.

Pravdepodobne zaskočí nejedného čitateľa, rovnako ako otvorenosť a úcta, s akou túto knihu oficiálne uviedla do života slovenská spoločnosť (krst sa uskutočnil v Primaciálnom paláci 4. 3. 2002 v prítomnosti mnohých osobností spoločenského i kultúrneho diania).

Knižka nevelkého rozsahu ponúka prierez životom Roberta Schumana, politika a otca myšlienky zjednotenej Európy, vo forme svedectva Reného Lejeuna, ktorý bol 13 rokov jeho osobným priateľom a spolupracovníkom. Z toho vyplýva i jednoduchosť a stručnosť štýlu bez ambícií vytvoriť umelecké dielo, ktorý však svojou autentickosťou a nástočivou snahou opísať neopísateľné aspoň čiastočne priblíži tajomstvo svätosti tohto veľkého človeka každému čitateľovi.

Svedectvo začína dňom zrodu spoločnej Európy (9. mája 1950), ktorý posunul Roberta Schumana na čelo európskej politickej scény. Vtedajšieho francúzskeho ministra zahraničných vecí predstavuje bez príkras - vo svetle "opatrnosti hada" a "jednoduchosti holubice", ktoré ho viedli a chránili Božie zámery počas celej jeho politickej kariéry.

Od tohto bodu sa autor vracia k prameňom a vplyvom, z ktorých dnes mimoriadne živá myšlienka zjednotenej Európy vyrástla a

ktoré ju formovali. Citlivá náboženská výchova matky, vzťah k nemeckej a francúzskej kultúre, štúdiá práva a predovšetkým dôvera v Prozreteľnosť privádzajú čitateľa po boku mladého Roberta Schumana späť na začiatok - k zrodu myšlienky spoločnej Európy, ktorá sa tak čitateľovi odhaľuje v novom svetle - vo svetle viery a s vedomím, že Robert Schuman túto službu neprijal z pohnútok budovania kariéry podľa vlastnej vôle, ale ako poslanie.

Faktografické kapitoly sa tak striedajú s kapitolami, ktoré popisujú hlboko prežívané udalosti viery, a tým objasňujú práve rozmer hľadania, napĺňania a prežívania Božej vôle (Utvrdené poslanie, Via Dolorosa, Krížová cesta). Sú popretkávané akýmisi tematickými súmarmi (kresťanská výchova, univerzitné štúdiá kresťana, kresťan a vojna...), ktoré sa pomerne didaktickým (a preto nie veľmi komunikatívnym) spôsobom pokúšajú prezentovať princípy praktizovania kresťanskej viery v jednotlivých životných situáciách, popísaných v biografii.

Svedectvo, ktoré v tejto knihe vydal René Lejeune, je jedným z mnohých, ktoré môžu prispieť k blahorečeniu Roberta Schumana (jeho diecézna fáza začala 9. júna 1990), a preto sa v prílohách knihy objavuje popri Deklarácii z 9. mája 1950, Charte zjednotenej Európy, úryvokoch z knihy Pre Európu aj Deviatnik za príhovor Roberta Schumana, ktorý smeruje k prosbe za príchod éry spoločenstva. Práve tá bola najhlbšou túžbou tohto "pragmatického vizionára".

Čitateľ, ktorý nehľadá umelecké dielo a ktorého neodradia "kresťanské poučky", dostáva vďaka tejto knihe jedinečnú príležitosť vychutnať zvláštnu symbiózu osobnej angažovanosti a úspešnosti so skromnosťou a poslušnosťou - symbiózu politiky a svätosti, ktorá mu určite otvorí nové dimenzie pri hľadaní svojho osobného poslania.

-zm-

Knihu **Krížová cesta** od Guy Gilberta, ktorú nám venovalo vydavateľstvo Lúč, posielame čitateľke Terézii Záhradníckovej z Bratislavy.

Babí léto

Babí léto, ČR, 2001, 95 min., réžia: Vladimír MICHÁLEK, v hl. úlohách: Vlastimil BRODSKÝ, Stella ZÁZVORKOVÁ, Stanislav ZINDULKA, www.babileto.cz

Dnes sú v Čechách traja mladí, talentovaní a veľmi úspešní režiséri. Dvaja z nich (Jan Svěrák a Jan Hřebejk) točia filmy stredného prúdu, ktoré dokážu priviesť do českých kín milión divákov. Ten

tretí - Vladimír Michálek - však vždy hľadá a skúša niečo nové. Po "nesfilmovateľnej" Amerike podľa románu Franza Kafku nasledoval citlivý príbeh katolíckeho kňaza na Šumave v 80. rokoch Zapomenuté svetlo. Potom prišla veľkolepá, v medzinárodnej koprodukcii natočená, takmer antická dráma (či skôr slovácky eastern) z čias fašistickej okupácie Je treba zabíť Sekala a z nej návrat do tej najtvrdšej reálnej súčasnosti medzi smíchovských narkomanov v prvom českom filme natočenom digitálnou kamerou Anděl Exit. A keďže sa niekoľkokrát odložil začiatok natáčania česko-poľského hororu Tma, Michálek sa pustil do komédie (!!) podľa scenára vynikajúceho dramatika Jiřího Hubače o radoostiach a strastiach staroby.

Franta a Eda sú starí kamaráti (vekom aj dobrou priateľstvom), ktorí v dôchodcovskom veku chytajú druhú pubertu. Hrajú sa v metre na falošných revízorov, aby vymámili pár pusiniiek od pekných mladých čiernych pasažierok, "kupujú" hrady a zámky po českých luhoch a hájoch, v reštauráciách sú z nich najväčší grandí a vozia sa zásadne v limuzínach či taxíkoch. To však stojí peniaze, a keď sa navyše pridá skleróza, niektoré žartíky sa poriadne predražia... Zatiaľ Frantova manželka Emília je klasickou dôchodkyňou: šetrí na pohreb, zháňa pekný hrob a čo najkrajší text na parte. Keď jej manžel siahne na to jediné, čo ešte 70-ročnej žene môže zdvihnúť tlak, teda na peniaze pripravené na pohreb, veci naberú rýchly spád a po jednom zvlášť čiernom a krutom žartíku, ktorý vydarená dvojica vymyslí na pani Emíliu, nasleduje rozvodové konanie...

Film o láske k životu, o nikdy nezomierajúcej nádeji a nepoddajnosti voči nezvratnému osudu je plný skvelého humoru (ručím vám za to, že už dlho ste sa v kine tak dobre nezasmiali) vo vý-

borných dialógoch vynikajúcich hercov. Hubač písal postavu Františka Hána priamo na telo poslednému žijúcemu veľikánovi českej filmovej komédie. A to aj napriek tomu, že Brodský už niekoľko rokov nehrá a s veľkou dávkou sebaíronie sa pripravuje na smrť. Ba dokonca bol o ňom pred dvomi rokmi natočený celovečerný film, s pietnou úctou glosujúci jeho životné a filmové osudy (Vlastimiléný Vlastimil Brodský). Osemdesiatdvaročný Brodský však podáva strhujúci výkon a skvelo mu sekunduje aj Stella Zázvorková v úlohe jeho filmovej manželky a menej známy Stanislav Zindulka ako Eda. Na filme spolupracoval Michálkov stabilný štáb: producent Jaroslav Bouček, zvukár Radim Hladík jr. a slovenský kameraman Martin Štrba (o. i. pracoval na všetkých filmoch Martina Šulíka).

Česká filmová akadémia nominovala tento film v deviatich kategóriách. Nakoniec si sošku Českého leva odniesli všetci traja hlavní hereckí predstavitelia (Zindulka v kategórii vedľajšia úloha) a scenárista Jiří Hubač. Paradoxom je, že tento nízkorozpočtový komorný film bol rovnako úspešný ako 10 x nákladnejší veľkofilm Tmavomodrý svet (tiež 4 České levy). Zaujímavý je aj fakt, že najväčší (a neúspešný) konkurent Vlastimila Brodského v kategórii najlepší mužský herecký výkon v hlavnej úlohe Ondřej Vetchý (pilot František Sláma z Tmavomodrého sveta), si zahral aj v tomto filme postavu Hánových nevďareného syna Jaroslava, ktorý nestíhajúc zadovážovať byty pre každú zo svojich ex-manžieliek, má zálusk aj na byt svojich rodičov.

Aj keď Babie leto nemá ešte určený pevný distribučný termín pre slovenské kiná, rozhodne si ho nenechajte ujsť (zrejme pôjde podobne ako v Čechách bez veľkej reklamy len do menších kín). Táto dôchodcovská variácia na Améliu z Montmartru určite stojí za to.

Roman Tarina

Najväčšie šťastie je, keď človek vie, prečo je nešťastný.

F. M. Dostojevskij

tobyMac: Momentum

tobyMac: Momentum, ForeFront Records, 2001, CD, 634 Sk, www.tobymac.com

18 kúskov vymerala moju nasledujúcu hodinu a tiež kroky, ktoré podniknem v nasledujúcich dňoch. Pohyb, do ktorého nás kresťanov uviedol Ježiš Kristus a po ňom všetci jeho nasledovníci, sa totiž nezastavil ani po viac ako 2000 rokoch a Boh

svojou milosťou stále dodáva energiu aj takým fanatikom ako je Toby McKeehan. Zakladateľ a dlhý čas vedúca osobnosť azda najznámejšej a najúspešnejšej gospelovej kapely dcTalk si podobne ako jeho kolegovia Kevin (už ste o jeho sólovom CD "Stereotype Be" čítali) a Michael (aj na neho príde rad) našiel čas na svoje vlastné piesne a predstavy a nezávisle na ostatných z kapely vydáva Momentum (Hybnosť). Názov trochu fyzikálny, ale po úvahe nad textom nám určite nebude cudzí. Impulz, ktorý dostali ľudia okolo Ježiša v Galilei a okolí, je rovnaký - ak nie silnejší - v súčasnosti, keď mnohí už ani nevedia, kam patria, hoci sa k cirkvi hlásia. Toby to vie, a preto jeho progresívny hip-hop s mnohými príchutami vôbec neznie zastaralo a už vôbec nie vlačne. Vie, kam ho táto sila milosti zanesla a čo má ohlasovať zo striech. Keď si vezmeme Momentum pekne poporiadku zistíme, že sme sa dostali na párty, kde sa určite nebudeme nudiť (Get this party started - začnime túto párty, What's goin' down - čo sa deje?). Kto sa nezlakne poriadne nasadeného tempa, určite sa poteší na prvé počutie vzácnemu bonbóniku s názvom Irene, ktorý nie je určený iba Irenke a jej kamarátkam, ale aj chlapcom, ktorí v ňom môžu nájsť pozitívny odkaz o tom, ako viera pomáha prekonávať ťažkosti. To už ale naskakujeme do Ježišovho vlaku (J train), ktorý nás zavezie až do zasľúbenej krajiny. Cestovať nebudeme len s Tobym, ale prisadne si k nám aj Kirk Franklin. Pre tých, ktorí sa málo pýtajú, pretože sa nemajú koho spýtať, je pieseň Do you know (Vieš...?). Titulná pieseň Momentum je naozaj vrcholom po všetkých stránkach, ak chceš vedieť viac, pozri si text a pusti CD. Všetka tá snaha prinášať radostnú zvesť sa odráža aj v tejto piesni. Bez predsudkov a úprimne. Niet pochyb, že v štúdiu sa dlhodobo zdržiaval aj Duch Svätý.

Yours (Tvoj) je pieseň, ktorá sa väčšinou dáva na koniec, lebo vyjadruje oddanosť Bohu napriek všetkému, akúsi vďaka a chválu. Sme však ešte len v polovici, a to nás čaká pár vyrovnaných kvalitných piesní,

veľký americký hit Extreme days (Extrémne dni), ktorý sa stal známym aj vďaka rovnomennému v Amerike bežiacemu filmu - možno ho v našich kinách neuvidíme, ale určite by stál za to. Aj preto, že X je nie len písmeno v slove Extreme, ale aj kríž, na ktorom zomrel a z ktorého vstal Kristus. Záver a In the air (Vo vzduchu) nám pripomenie tých, na ktorých vo svojej viere zabúdame a sú nám pritom blízkymi priateľmi. Akurát sme im nepovedali, kam smeruje naša nádej, hoci by sa to dalo aj pri káve aspoň trochu načrtnúť. Potom by nám naši priatelia nemuseli chýbať ani v nebi, kde bude párty pokračovať ďalej. Dúfajme, že sa tam k nám pripojí aj Toby.

Text a preklad: Marcel Perecár v spolupráci s

ROSA Slovensko
Lazovná 1
974 01 Banská
Bystrica
tel: 048/412 46 36
fax: 048/415 67 80
rosa@rosamusic.sk

Hybnosť (Momentum)

Niektó vraví radšej to nechaj
Lebo sa to tak vraví
Ale ja by som to nedokázal nechať
Vari nevedia čo to znamená
Keď ma nazývajú obscénnym

Vracia, že mám svoju vieru na obale
Ale ja tu nehľadám žiadnu slávu
Nakoniec poznám toho kto bude súdiť
Ľudia sa vždy musia pýtať kto čo kedy a prečo
Ale nikdy nechcú vkročiť do svetla

Len tak som začul že chceš prísť a dať si z neho
Mal by som spomenúť že som ťa upútal?
Vieš že som na misii a moje postavenie je hybnosť

Sme v pohybe asi tak dvetisíc rokov
Máme hybnosť - zlato

Život na hrane neprístopnosti
Volajú ma odviazaný
Som fanatik nedá sa to zastaviť
Horlivo nadšený pre Boha
Žiadny tradičný prikyvovač
Dostaneš všetko čo mám
Rozmarný od dvadsiaty doteraz
S kolenami pri brade
Valím sa hybnosťou
S vytrvalým plameňom
Hrám bez hanby
Idem za srdcom a nie za rozumom

Sme v pohybe
Pretože máme duše ktoré neumierajú
A táto párty sa neskončí kým letíme
Povedali nám že sme po tejto stránke trúfali
Kým sme nesvedčili nepoznal si nikdy priama ľudí
Pretože počul si už niekedy o premenení vína
A o navrátení zraku slepým
Nedá sa poprieť že do tejto piesne vkladáme Pravdu
Pretože akonáhle raz spustíš lavínu niet cesty späť.

maX Riverdeep

Pop-rocková skupina s veľmi intenzívnym štýlom vystupovania. Hrá piesne, ktoré vás oslovia v hĺbke srdca. maX začali spolu hrať v roku 1994 ako Colorplay! a rýchlo získali popularitu a

úspech medzi študentskými kapelami. Po dokončení štúdií sa členovia skupiny rozhodli pre profesionálnu kariéru v hudbe s novými piesňami a novým názvom. Prvý krok k národnej popularite spravili maX v októbri 2000, keď zahráli 14 koncertov za jediný deň a zapísali sa tým zároveň do Guinnessovej knihy rekordov. Potom maX vystupovali na Pepsi Pop 2000 a na Národnom dni kráľovnej 2001 v Amsterdame pred 70 tisíc ľudí. Počas leta roku 2001 maX absolvovali turné Nuon Solar Vibes. Na maX je zvláštny hlas hlavného speváka Menna a tiež piesne, ktoré si píše kapela sama. Ich debutový album obsahuje množstvo rozličných piesní. Najčastejšie témy textov sú ambície, láska a sympatie. Všetky piesne mixoval Rafe McKenna, ktorý pracoval so skupinami Wet Wet Wet, The Corrs a UB40. Kapela maX si isto nájde miesto medzi holandskými umelcami ako sú Kane, Anouk a Blof.

Asi pred 6 rokmi boli Sam a Matt v biblickej škole v Argentíne. Obaja prežívali boj o vytrvanie vo svojom záväzku ku Kristovi. Tlak života, fakt, že boli deťmi pastora a snaha postaviť sa na vlastné duchovné nohy však vybu-

dovali a posilnili ich vieru. Cítilli, že im Boh dáva túžbu vrátiť sa do Anglicka a cez hudbu šíriť evanjelium ľuďom, ktorí potrebovali počuť o realite Kríža. V Anglicku ich čakal Joe (mladší brat Sama a Matta), speváčka Esther (ich mladšia sestra), Peter a Nathan (zvukár a šiesty neviditeľný člen). Zo začiatku boli najviac hudobne ovplyvnení štýlom Acid Jazz, ale postupne si vytvorili svoj vlastný štýl, ktorý mal viac rockových črt a ktorý možno počuť na debutovom albume Someone Like Me. Počas 3-týždňového turné v Kanade v marci 2000 mal jeden kazateľ pre kapelu slovo, ktoré úplne zmenilo ich smer. Kapela chcela v tom čase ísť do štúdia a nahráť sekulárne orientovaný album, ALE slovo, ktoré im Boh dal, ich povolalo slúžiť a nielen zabávať a oni vedeli, že to je to pravé. Po svojom návrate do Anglicka prepísali piesne a išli do štúdia nahráť úplne iný album.

Fínska pop-rocková skupina Paddington hrá muziku, o ktorej platí, že je naozaj svojrázna. S melodickosťou, ktorú ocení každý poslucháč, skreslenými gitarami a pichľavými analógovými syntetizérmi vedie Paddington poslucháča na cestu z retro 70. rokov po sviežosť súčasných prúdov.

Paddington

Paddington začali spolu hrať v lete 1997. Na jar 1998 vydali svoj prvý singel s tromi piesňami, všetkými v švédštine. Kapela postupne menila svoj štýl od popovo orientovaných melódii k viac gitarovo orientovanému retro zvuku s anglickými textami piesní. Na jeseň roku 2000 vyšiel ich prvý album s názvom "Wake up and relax."

Každý umelec bol spočiatku amatér.

R. W. Emerson

Lekár hovorí pacientke:

- Na vašu chorobu je jediný liek. Denne musíte zjesť jedno vajce.
- Ale ja vajcia neznášam.
- Všetk ja hovorím zjesť a nie zniesť.

Príde pán do fotoateliéru a pýta sa:

- Môžete mi vyvolať film na počkanie?
- Samozrejme, žiadny problém. A koľko chcete čakať? Týždeň a či dva?

Syn pýta od otca 5 korún. Otec hovorí:

- Čo? Štyri koruny? Načo sú ti 3 koruny, veď za dve si nič nekúpiš! Tu máš korunu a rozdeľ sa so svojim bratom...

Príde doktor na izbu k pacientovi, v ruke drží chrbticu a hovorí:

- No, pán Horáček, tak toto ste mal v chrbáte.

Ako v sobotu rozosmejete blondínku? Poviete jej v stredu vtip.

Dvaja policajti čúrajú z mosta do rieky. A hovorí prvý:

- Jéééééé, tebe to ale pekne člapká..
- Aj tebe by člapkalo, keby si si dal dolu trenírky.

Viete, aká je maximálna tma?

Ak musíš zapáliť druhú zápalku, aby si videl, či tá prvá horí.

Otec ide pre syna pre do škôlky a keď sa vráti, sťažuje sa žene:

- Eva, náš syn celú cestu domov plakal, prečo?
- No možno preto, že to nie je náš syn.

Viete, prečo chodia policajti vždy vo dvojici? Lebo jeden nikdy nevie.

- Pán doktor pomôžte mi, zabúdam.

- Odkedy?

- Čo odkedy?

Blondínka sa pýta na ulici:

- Pane, prosím vás, koľko je hodín?

- Je štvrt na štyri.

Blondínka len krúti očami a hovorí:

- Viete, to je divné. Pýtam sa na toto celý deň a vždy dostanem inú odpoveď.

- Pane, prekročili ste povolenú rýchlosť, išli ste 140 km/hod.

- Ale, pán policajt, to je hlúposť, veď bývam len 5 km odtiaľto!

SLOVENSKÉ PRÍSLOVIE	1. časť tajničky	Obrátenie	Značka pascala	Rumunská rieka	Vzdušný prúd	Pomôcky: tetan, Spa, uva, kandis	Popruh (hovor.)	Francúzska rieka	2. časť tajničky	Pomôcky: Ioad, ET, Buda, Ain, Linard	Francúzsky maliar zátisi	Odporovacia spojka	Ronenie (bás.)
Druh poľovného psa						Zatajaj				Gibon bieloruský			
Brali ohľad						Hľadálo riešenie				Kôlna			
Značka erbia			Tetanus			Ihličnatý strom				Tamten			
Pritkanie			Cukrový sirup							Starogrécky sochár			
Syn Penelopy				Nervová porucha				Švajčiarske kúpele				Základná látka indiga	3. časť tajničky
				Náklad, anglický			Klieštovec	Slovko úcty v Ázii					
							Inam						
N D	5. časť tajničky	Ponáraj				Orgán zraku				Spodok nádoby			
		Strapec (lek.)				Kridlo (odbor.)				Lopta mimo			
Planétka					Čiernomorský prístav						Značka decibela		
					Ozn. liet. Etiópie						Tamtá, oná		
Zbadala								Pôvodca					
Zlý duch, čert				4. časť tajničky				Ustaviteľne, vždy					

Autor: Jozef Blaho, Varin

Znenie tajničky z minulého čísla: Kde je robota, tam je i med. Cenu vyhráva: Róbert Uhlík, Nové Mesto n/Váhom. Srdečne blahoželáme! Tajničku krížovky z ND 2/2002 napíšte na korešpondenčný lístok a posielajte na adresu redakcie. Jedného vyžrebovaného lúštitelia odmeníme vecnou cenou.

Otrok: "Ja by som hocičo dokázal, len keby mi to niekto rozkázal."

K. Čapek

3. Stretnutie manželov KÁNA

Urobte si v manželstve čas jeden pre druhého!

Komunita Chemin Neuf a Bratstvo Kána pozýva všetky kresťanské manželské páry na 3. Stretnutie manželov KÁNA na Slovensku, ktoré sa uskutoční od 21. - 27. júla 2002 v hoteli Canyon v Lipovciach pri Prešove. Stretnutie je zamerané na obnovenie a prehĺbenie manželského spolužitia. Stretnutia sa môžu s Vami zúčastniť aj Vaše deti, ktoré však majú samostatný program.

Komunita Chemin Neuf je rímskokatolíckou komunitou s povolaním k ekumenizmu. Členmi komunity sú členovia rôznych kresťanských cirkví (protestanti, ortodoxní, katolíci). Svoju spiritualitu čerpá z prameňov sv. Ignáca z Loyoly a zo skúseností Charizmatickej obnovy. Bratstvo Kána vzniká zo Stretnutia KÁNA. Je to spoločenstvo založené na skutočnom zdieľaní sa, bratskom živote v malých miestnych fraternitách a kvalitnej kresťanskej formácii.

Informácie a prihlášky : tel. : 051 770 60 00

mobil : 0908 199 375

e-mail: jako999@kiwwi.sk

Superkongres 2002

Hnutia Fokoláre organizuje v dňoch 25 - 26 mája v Ríme stretnutie 9000 chlapcov a dievčat z celého sveta rôznych rás, kultúr a náboženstiev. Rôznymi skúsenosťami, tancami a choreografiami si priblížia život v náboženstvách, hnutiach a spoločenstvách. Do jeho programu sa zapoja aj 130 mladí zo Slovenska. Ak chcete vedieť viac o samotnom programe, alebo možnosti zapojiť sa doňho, ozvite sa na email: vese@nexta.sk (Klára Veselá)

Sväté písmo po anglicky

V UPC Bratislava si môžete každý utorok o 19.00 hod. precvičiť angličtinu netradičným spôsobom. Skupinka mladých tam v tom čase v angličtine diskutuje o evanjeliu, pod vedením amerického lektora Davida Reicharda.

Meditácie sa vedú nad konkrétnymi kapitolami z Písma v anglickom jazyku, ktoré je pre každého účastníka stretnutia k dispozícii priamo v UPC. Jednou z ďalších aktivít v rámci stretnutia je aj pozeranie videokaziet s filmami s náboženskou tematikou v angličtine.

UPC, "libresso", utorok o 19.00 hod. - ste vítaní!

VŠ Infoservis

Banská Bystrica:

- v utorok o 18.00 a v nedeľu a prikázaný sviatok o 19.30 - vysokoškolská sv. omša v katedrálnom kostole.

Bratislava:

- pondelok 20.00 - sv. omša v jezuitskom kostole (P. Ladislav Csontos SJ)
- stretná podľa fakúlt (info na VŠ sv. omši)
- nedeľa o 8.00, 10.00 a 22.00, utorok - piatok o 21.30 - sv. omše v UPC (Univerzitné pastoračné centrum), pred sv. omšou spovedanie
- štvrtok 19.19 - sv. omša pre mladých z internetu EU - Horský park (a nie len pre nich), kostol na Kalvárii

Košice:

- pondelok 19.00 - sv. omša v seminárnom kostole
- streda 19.00 - hosť v spoločenskej sále SKK na Alžbetinej 14
- pondelok-piatok od 18.00 - 22.30 - čajovňa v UPC
- nepravidelné sv. omše a spovedanie na internátoch
- stretná na internátoch

Nitra:

- pondelok, utorok 20.30 - sv. omša na internáte na Drážovskej ceste
- utorok 18.00 - mládežnícka svätá omša v kostole u piaristov, po nej adorácia
- streda 18.30 - sv. omša v kostole u františkánov, 18.30 (2x mesačne) škola modlitby na Kalvárii
- štvrtok 19.30 - študentská sv. omša v kostolíku sv. Michala na vršku; Klokočina
- na univerzite pôsobí Klub katolíckej mládeže FONS - ktorý organizuje spoločné modlitby každý večer o 21.00: Internát Mladosť - izba 517b, Pribina - 28VB, AB 615

Tnava:

- každý druhý pondelok 19.30 - filmový klub UPC
- streda 19.30 - mládežnícka sv. omša
- sobota - celodenná duchovná obnova
- mesačné -ICE (palacinkovica, pexesovica)
- prednášky, besedy...
- spoveď, duchovný rozhovor - v určenom čase na univerzite, pred sv. omšou alebo v dohodnutom čase
- stretná na internátoch

Zvolen:

- sv. omša v stredu o 17.30 v kaplnke na Zámku
- pondelok o 19.45: prednášky na rôzne témy v jedálni ŠD Ľ. Štúra
- utorok o 20.00: príprava na sviatosti
- štvrtok 20.00 - 22.00: spoveď alebo osobný rozhovor v CUP
- piatok o 20.00: kultúrny piatok

Žilina:

- utorok 18.30 - sv. omša u saleziánov
- 2. sobota v mesiaci - duchovná obnova
- v piatok 19.30 - 22.30 - spoločná adorácia
- pondelok - štvrtok, sobota - stretná UPC Žilina:
- pondelok, streda 19.00 - sv. omša
- utorok - sv. omša v angličtine
- streda 20.00 - otvorené stretnutie
- štvrtok 19.00 - adorácia
- denne 8.00 - 22.00 - čajovňa
- spoveď a osobný rozhovor s kňazom
- nácvik spevu: po, st 18.00, št 18.30